

HABE

euskara ikasten ari garenon aldizkaria

2005eko abendua
364. Zenb.

2,72 € (B.E.Z. barne)

ALE HONEKIN BATERA,
EGUNEZ EGUN,
ESALDIZ ESALDI 2006
CD-ROMA OPARI

Karlos Arguiñano:
**"Telebistan ikusten duzuen
pertsona umoretsua eta
naturala naiz"**

Gaurgero:

Joseba Erkizia,
HABEren zuzendari
nagusi berria

Interesgunea:

Blogosferaz

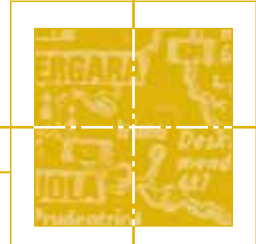
Bidaia:

Bosnia:
gudaren orbanak

Ikaslearen

koaderno:

1. mailako azterketa-eredua:
IRAKURMENA atala

GIPUZKOA

ANDOAIN
ERNAITZA LIBURUDENDA
Zumea, 2
20140 ANDOAIN

BERGARA
ETXEPARE-BILINTX
MEGADENDA
Ibargarai, 12
20570 BERGARA

DONOSTIA
HONTZA LIBURUDENDA
Okendo, 4
20004 DONOSTIA

BILINTX MEGADENDA
Fermin Calbeton, 21
20003 DONOSTIA

RAMOS LIBURUDENDA
Bergara, 6
20005 DONOSTIA

IRUN
BERTSOHOP-BILINTX
MEGADENDA
Paseo Colon, 8
20300 IRUN

OSKARBI LIBURUDENDA
Paseo de Colon, 11
20302 IRUN

TOLOSA
BILINTX MEGADENDA
Aroztegieta, z/g.
20400 TOLOSA

OÑATI
IBARRONDO LIBURUDENDA
Plaza. Fueros, 10
20560 OÑATI

ZARAUZ
GAROA LIBURUDENDA
Trinidad, 7
20800 ZARAUZ

BIZKAIA

BARAKALDO
MILOS PALENZUELA
LIBURUDENDA
Uribe Merindadea, 14
48901 BARAKALDO

BASAURI
BIOK LIBURUDENDA
Dr. Garay, 11
48970 BASAURI

BILBO
CASA DEL LIBRO-URQUIJO
Alda. Urquijo, 94
48009 BILBO

CASA DEL LIBRO,
LA LIBRERÍA
Colon de Larreategi, 41
48009 BILBO

MACEDA LIBURUDENDA
Santa Clara, 16
48006 BILBO

HERRIAK LIBURUDENDA
Licenciado Poza, 11
48008 BILBO

VERDES LIBURUDENDA
Correo, 7a
48005 BILBO

URRETXINDORRA MEGADENDA
Iparragirre, 26
48011 BILBO

LIZARDI LIBURUDENDA
Heliodoro de la Torre, 9
48014 BILBO

CAMARA LIBURUDENDA
Euskalduna, 6
48008 BILBO

BINARIO LIBURUDENDA
Iparragirre, 9 bis
48009 BILBO

KUKUMA LIBURUDENDA
Colon de Larreategi, 21
48001 BILBO

KIRIKIÑO LIBURUDENDA
Colon de Larreategi, 11
48001 BILBO

LAUAXETA LIBURUDENDA
Rodriguez Arias, 45
48011 BILBO

DURANGO
HITZ LIBURUDENDA
Artekalea, 14
48200 DURANGO

LEIOA
ARTAZA LIBURUDENDA
E.H.U. Leioako Kanpusa
Posta kutxa 56
48940 LEIOA

SANTURTZI
TEMAS LIBURUDENDA
Pagazaurtundua, 3
48980 SANTURTZI

ARABA

GASTEIZ
ARRIAGA MEGADENDA
San Prudencio, 7
01005 GASTEIZ

CASA DEL LIBRO-AXULAR
LIBURUDENDA
Arka, 11
01005 GASTEIZ

STUDY LIBRERÍA
Fueros, 12
01004 GASTEIZ

AYALA LIBURUDENDA

CAMPUS ARRIAGA

NAFARROA

ARBIZU
BERIAIN LIBURUDENDA

ETXARRI
KAXETA LIBURUDENDA

IRUÑEA
AUZOLAN LIBURUDENDA
San Gregorio, 3
31001 IRUÑEA

AUZOLAN LIBURUDENDA
(Berria)
Tutera, 16
31003 IRUÑEA

XALEM MEGADENDA
Avda. Baiona, 52 (Golem
Eraikuntza)
31008 IRUÑEA

LIBRERÍA EL PARNASILLO
Castillo de Maya, 45
31004 IRUÑEA

IPARRALDEA

BAIONA
MATTIN MEGADENDA
Saint André plaza
64100 BAIONA

HABE

Hizkuntza Aldearen Berriak

Erakunde autonomiaduna
Organismo Autónomo del

Helbide honetara bidali behar da:
HABE aldizkaria
Vitoria-Gasteiz kalea, 3
20018 DONOSTIA

Formulario honetako datuak fitxategi automatizatu batean bilduko dira, HABE aldizkaria jasotzeko eskabideak kudeatu ahal izateko. Fitxategi datuetara sartzeko, datuok aldatu eta deuseztatzeko eskubidea erabili nahi izanez gero, HABEa jo dezakezue: Vitoria-Gasteiz kalea, 3-6. 20018 Donostia.

HARPIDETZA-ORRIA

Izen-deiturak:
Zein euskaltegitan ari zara ikasten?
Identifikazio Fiskalaren Kodea / Nortasun-agiria:
Helbidea: Telefonoa:
Herria: Posta-kodea: Probintzia:
Posta elektronikoa:

HABE aldizkaria jaso nahi dut etxean. (Urtean 11 ale: 23,60 €). Euskaltegi bateko ikasle bazara, harpidetza 11,80 €.

Honela ordainduko dut:

- ☐ HABEren izenean luzaturiko txeki bidez (erantsi txekia harpidetza-orri honi)
- ☐ Transferentzi bidez (kutxa 2101.0381.01.0003069002) (erantsi agiria harpidetza-orri honi)
- ☐ Kontu korrante bidez: Bankua edo Aurrezki Kutxa:
Sukurtsala: K.D.:
Zenbakia:

OHARRA: Egin daiteke harpidetza HABENET-en bidez ere: www.habe.org

05

10

15

24

30

36

05 GAURGERO MOTZEAN

06 GAURGERO

- Harkaitz Cano: "Idaztea eta irakurtzea ariketa bera dira niretzat"
- Gabonetako loteria: ezin etsi jokatu gabe
- Txomin Alkorta: "Europa osoan AAA maila duen lehenengo ataria da www.kzgunea.net"
- Joseba Erkizia: "Premiazkoa da euskara-titulu desberdinak baliokidetzea"

15 INTERESGUNEA

Blogosferaz

23 HAMAIKA TRIKIMAILU

Mariana Olivo

24 ELHARRIZKETA

Karlos Argiñano: "Telebistan ikusten duzuen pertsona umoretsua eta naturala naiz"

27 BIDAIA

Bosnia: gudaren orbanak

30 BIZILEGE APARTAK

Jean Paul Tillac, irudi-harrapatzailea

32 KOMIKIA

Egiptoarrak espazioan (III. atala)

36 KULTURONTZIA

- Raul Urrutikoetxea Koldo Mitxelena Kulturunean
- Argitalpen berriak

Ikasbil atarian (www.habe.org)

364

ERREDAKZIOA:

Eskarne Lopetegi, Esther Isasa, Juan Miguel Gutiérrez, Ion Imanol Iturrioz, Anaïs Tolosa, Alex Bilbao, Mireia Mujika, Natxo Guillén, Agurne Aizpitarte, Aintzane Ibartzabal, Juxto Egaña
EGUNEZ EGUN, ESALDIZ ESALDI
CD-ROMA

Amaia Anabitarte, Xabín Arzelus, Aitor Amutxastegi, Iñaki Aranberri

DISEINUA ETA MAKETAZIOA:
 Zirrimarra/Truke
 (Andoain-Beasain)

MARRAZKIAK:
 Josetxo Sastre
 Iñaki G. Erro (wentxi)

INPRIMATEGIA:
 GERTU
 Oñati, Gipuzkoa

LEGEZKO GORDAILUA
 BI- 2251/81
 ISSN: 0212-6788

Euskal Autonomia Erkidegoko
 Administrazio Orokorra
 HABE

www.habe.org
 Tel. 943 02 26 00
 Faxa: 943 02 26 01
 e-mail: argitalpenak@habe.org
 Harpidetzak: harpidetzak@habe.org

Urteari bukaera emango dion ale honetan, gure erredakziora iritsi diren hainbat ohar eta galdera ekarri ditugu tarte honetara. Beti bezala, zurearen zain gaude.

Hasteko, posta elektronikoz jaso dugun iradokizuna, hauxe:

Kaixo:

Zeuen orrixei beatzen eon na, ta euskalkixan atalin sartu nazenin harritxu nau, Bizkaiko aldin ez ikustia ondarrutarra. Zelaik ixan leike ondarrutarra Bizkaiko euskalki zaharrena ixan eta ez agertzi? Eusko Jaurlaritzak egindako orrialde baten? Espero, konpontzi!

Ondarrutar bat

Zuk aipatzen duzun atala HABEren web orriko IKASLEAREN GUNEAn dago, EUSKALKIAK izena duen sailean, hain zuzen ere. Berau osatzeko, Euskadi Irratiak garai batean egin zituen errepor-tajeak izan genituen abiapuntu. Gogoan izan EUS-KALKIAK izeneko sailean ere eman genituela argi-tara gure aldzikarian. Hainbat herri eta euskalki landu ziren eta beste hainbat, berriz, kanpo gera-tu ziren, besterik gabe.

Bigarren idatzia, eskari kuriooa, benetan. Hona hemen:

Sorgiña Piruliña abestiaren hitzak beharko nituzke. Zuek ahal izanez gero bidaliezadazue postaz.

Mila esker

Maribel, Gasteiz

Kaixo, Maribel. Hementxe duzu abestia:

Sorgiña Piruliña erratza gainean.

Ipurdia zikina kapela buruan.

Sorgiña! Sorgiña! Ipurdia zikina!

Tentela zara zu? Ezetz harrapatu!!!

Kaixo, lagunak:

Aspaldi samar gaingitu nuen EGA eta gaur egun euskara lantzen jarraitu nahiko nuke. Ba al dago EGAtik goragoko eskaintzarik?

Mila esker

Angel, Donostia

Kaixo, Angel. EGAtik gora, gaur egun, 4. mailaren inguruko ikas-taroak eskaintzen hasita daude hainbat euskaltegi. Zehatz-mehatz, Azpeitiko Udal Euskaltegian, Bilbo Zaharra euskaltegian eta Donostiako Ilazki euskaltegian hasita daude. Eta aurrerago eskaintzeko moduan izango dira Lazkaoko Maizpide, AEK eta Gasteizko IKA, baina ez dago data zehatzik.

Informazio gehiago behar izanez gero, aipatu euskaltegieta jo.

Komiki hau ikus eta entzuteko, jo helbide honetara: www.habe.org/ikaslearengunea

TXO!

Zure txokoa da hau, idatziguzu!

Egunez egun, esaldiz esaldi

HADE

365 oinarritzko esaldi euskaraz
Eguneroko elkarrizketak
Euskaraz jolastu
Hiztegia iruditan
Euskara-ikaslearen oinarritzko hiztegia

EGUNEZ EGUN, ESALDIZ ESALDI 2006 CD-ROMA

Ale honekin batera, *Egunez egun, esaldiz esaldi 2006* CD-ROMa doakizue opari, Aurtero bezala, egun bakoitzeko esaldi bat hainbat hizkuntzatan ikasteko aukera izan dezazuen: euskara, gaztelaniaz, frantsesez, ingelesez, alemanez eta italieraz aurkituko dituzue esaldiok. Baina 2006ko egutegi berezi hau ez da CD-ROMean aurkituko duzuen **eduki** bakarra. Izan ere, elkarrizketa motzak, HABEren web gunean dauden hainbat **baliabide**, *Euskara-ikaslearen oinarritzko hiztegia*, *Hiztegia iruditan*, *Xuxen zuzentzaile ortografikoa* eta euskararen egoeraren inguruko datu **esanguratsuak** ere aurkituko baitituzue bertan.

2006KO EGUTEGIA: HABE ALDIZKARIAREN 25. URTEURRENA

Berezia da benetan 2006rako HABEk argitara eman duen egutegia. 2006ko azaroan HABE aldizkariak 25 urte beteko dituenez eta urtebetetze hori ospatzen haste aldera, diseinuari beste ukitu bat eman baitzaio, beti bezain praktikoa izango bada ere.

HABE 2006KO DURANGOKO EUSKAL LIBURU ETA DISKOEN AZOKAN

Hutsik egin gabe, aurten ere Durangoko Euskal Liburu eta Diskoen Azokan egongo da HABE, 2005ean argitara eman dituen lanak erakutsi eta eskuarteant dituen egitasmoen berri emateko asmoz, Eusko Jaurlaritzaren standean eta Teknologia berrien zonaldean. Azken honetan, HABE aldizkariak ere badu bere txokoa, aldizkaria ezagutarazi eta **harpidetzak** bideratzeko, besteak beste. Bertaratzen zaretenontzat opari ugari ditugu prest!

4. MAILAKO IKASTAROAK

EGA agiria **egiaztatu** eta euskararen inguruan lanean jarraitu nahi duenarentzat aukera berria eskaintzen dute 4. mailako ikastaroek. Aurtengo urrian jarri ziren martxan zenbait euskaltegiaren modu esperimentalean 4. mailako ikastaroak. Azpeitiko Udal Euskaltegiaren, Donostiako Ilazki euskaltegiaren eta Bilboko Bilbo Zaharra euskaltegiaren momentuz. Eta laster batean AEK sarean, Lazkaoko Maizpide Barnetegian eta Gasteizko IKAn. Helduen Euskalduntzearen Oinarritzko Kurrikuluan (H.E.O.K.) jasotakoa ikasgelara eramanaz ari dira lanean euskaltegiotan. Informazio gehiago nahi izanez gero, aipatu euskaltegiara jo.

BALIABIDE.- Recurso. Recours.
EDUKI.- Contenido. Contenu.
EGIAZTATU.- Acreditar. Accréditer.
EGUTEGI.- Calendario. Calendrier.

ESANGURATSU.- Significativo/a. Significatif/ive.
HARPIDETZA.- Suscripción. Souscription.
HUTS EGIN.- Fallar. Manquer.

Harkaitz Cano: "Idaztea eta irakurtzea ariketa bera dira niretzat"

Ibon Egaña

Orri zuriaren aurrean bertigorik sentitu gabe-ko idazle **oparoa** da Harkaitz Cano (Lasarte, 1975), obra trinko, askotariko eta pertsonalaren egilea. Lehen liburua argitaratu zuenetik hamaika urtera, izan du pozerako motiborik udazken honetan: *Neguko zirkua* (Susa) ipuin-liburua jarri du plazan, bere ibilbideko liburu azpimarragarrienetakoa, eta Euskadi Saria eskuratu berri du, iaz argitaratutako *Belarraren ahoa* (Alberdania) narrazioari esker. Hala ere, atzera baino, aurrera begira dago idazlea, eta garbi du zer erosiko duen sariak emandako diruarekin: denbora, zer eta azken sei urteetan buruan dabilen nobelari gorputza emateko. Euforiarik gabe, poz neurtuaz eta nora doan badakienaren **ziurtasunaz** mintzatu zaio HABEri Cano.

HABE.- Badira 11 urte *Kea behelainopean bezala* poema-liburua argitaratu zenuela; geroztik hamarretik gora dira argitaratu dituzun liburuak, eta aurrean jaso duzu zure ibilbideko sari garrantzitsuenetakoa, Euskadi Saria. Atzera begira jarrita, zertan aldatu da zure literatura ikusteko modua azkeneko hamar urte hauetan?

Harkaitz Cano.- Hasierako lanak orain berrirakurtzean, ikusten duzu atzean zegoen ideia. Garai hartan iruditu zitzaizun garbi esan zenuela esan nahi zenuena, baina orain bururatzen zaizkizu era zehatzagoak gauza bera beste era batera esateko. Hau da, burutik **eskura bitartean** zenbat galdu zen konturatzen zara. Idazle ofizioaren sentimendu politenetakoa da ikustea urteekin, eskuak eta burua gertuago daudela. Idazten hasten zarenean, maskara asko janzten dituzu, besteengandik hartutako gauza **nabarmenagoak** daude, bai pertsonaien eta bai idazten dituzun gauzen aldetik. Orain maskarak janzten dituzunean ere kontzienteago zara jantzi duzun maskaraz, eta are, maskararik gabe ere idazten duzu **tarteka**.

H.- Euskadi Saria irabazi duzu aurrean, *Belarraren ahoa* zure azkenaurreko liburuari esker. Zer uste duzu izan dela epaimahaia zuri saria ematera bultzatu duena?

H. C.- Esatea komeni da irabazten denean bezala irabazten ez denean ere, saria ematea gauza baten menpe dago: epaimahian dauden irakurleen aldarte literarioa eta zurea momentu batean **bat etortzea**. Kalitate objektiboa ez da existitzen; orduan, badirudi konexio hori egon dela, besterik ez, sariari dagokionez. Pentsatzen dut kasu honetan formaren eta mamiaren artean dagoen bategitea izan dela.

H.- Chaplin eta Hitler, izenik aipatu gabe, pertsonaia bihurtu dituzu *Belarraren ahoan*, eta *Neguko zirkuan* ere Julio Cortazar, Jon Mirande, Jim Morrison edo Raymond Carver, benetako pertsonak pertsonaia bihurtu dituzu. Libreago sentitu zara hori egiteko? Zer ematen dizu jolas horrek?

H. C.- Niretzat zerbait naturala da, nire kide sentitu ditutalako, lagun ibilbidean. Idaztea eta irakurtzea ariketa bera dira niretzat, sistolea eta diastolea bezala. Nik ez dut sekula izan orri zuriaren **amildegia**ren sentsazio hori. Ez badaukazu zer esanik momentuan, irakurri; horrek eramango zaitu diastolera. Ez dago dramatizatu beharrik. Uste dut naturala dela irakurri dituzun horiek agertzea zurean, izen-abizenekin batzuetan. Ez da zerbait **behartua**, ez dut esaten "halako pertsonaia sartuko dut", ez. Modu naturalean sortzen den zerbait da.

H.- *Neguko zirkua* aurkeztean esan zenuen ipuin-liburu batean biltzeko ipuinek izan behar dutela adostasun minimo bat. Zein da *Neguko zirkua*ren kasuan adostasun minimo hori?

H. C.- Negua eta zirkua presente daude ipuinik gehienetan, baina zirkua baino negu gehiago dago liburuan. Gustatzen zait negua, hotza egiten duenean pertsonaiek txorakeria gutxiago esaten dutelako, **hitz egitea bera** kosta egiten delako. Bestalde, ipuinik gehienetan badago pertsonaien aldetik puntu irrazionalaren **aldarrikapen** bat. Pertsonaia asko badaude freaky ukitua dutenak.

Liburua bada txorimalo bat bezalakoa: oso elementu diferenteekin, ganbaran topatu ditugun arropa zati horiekin, egin da egon arren gauza bakarra da, unitate bat dauka, eta gainera giza itxura dauka. Guri buruz ari da, gu geu gara. Idazlea da **txorimaloa**, irakurlea ere bai.

Elkarrizketa honen aldaera luzea aurkituko duzu Ikasbil atarian (www.habe.org).

H.- Neguko zirkuaren harira aipatu izan duzu irrazionaltasuna gutxi landu duela euskal literaturak, eta interresgarria litzatekeela hortik jotzea. Uste duzu errealismoarekin itsututa dagoela azkenaldiko literatura?

H. C.- Nik irrazionaltasunaz hitz egiten dudanean ez dut irrealtasuna esan nahi, ez dut eskapismoa esan nahi. Niretzat irrazionaltasuna errealitatea esploratzeko bide bat da. Nire errealiterako atea irrazionaltasuna da. Egunean zehar jaitkitzen garenetik zenbat gauza irrazional egiten ditugu? Gauza txikiak nahi bada, baina irrazionalak. Gauza irrazional bezala beteta gaude.

H.- Esan izan duzu literaturan dagoeneko dena esanda dagoela, eta geratzen dena estiloa dela. Bigarren maila batean geratzen da istorioa?

H. C.- Dena idatzita dago, baina ez nik. Hori da erantzun sinpleena. Etengabe egiten dugun ariketa hori da, besteek idatzi dutena nik idatzi, kontziente izan edo ez. Nork bere gertaeren bertsioa ematen du. Istorioa garrantzitsua da, jakina, baina askotan amu bat da idazlearen gogoetak-eta kontatzeko. Hala ere ez nuke istorioa gutxietsi nahi, askotan gogoetak istorio forman etortzen direlako. Zaila da bata bestearengandik banatzea.

H.- Zure ipuinek badute poesiarekiko antzekotasuna. Poesian landu izan duzun gairen bat, ikuspegiren bat azaltzen da zure ipuinetan. Zerk bereizten du bata eta bestea? Nola erabakitzen duzu gai batekin poema ala ipuina egin behar duzun?

H. C.- Niretzat zerbait intuitiboa da poema bat idazten hasi ala ipuin bat idazten hasi, eta batzuetan hanka sartzen duzu. Batzuetan oso garbi dago, baina egia da poemak eta ipuinak badutela antzekotasunik. Karlos Linazasorok aipatzen zuen ipuinak, poemak bezala, benetakoa literaturazaleek irakurtzen dituztela. Exijentzia maila altuagoa dago poema edo ipuin batean nobela batean baino. Ipuin bat irakurtzen ari zarenean, bukatzen duzu ipuina eta berriro zerotik hasi behar duzu. Eta irakurlea, gu denok bezala, kontserbadorea da. Behin istorio baten barruan dagoenean, irakurleak hor segi nahi du, eta ipuinak hori eten egiten du, eta poemak ere bai. Hemingwayk esaten zuen bezala, puntutara irabazi behar den konbatea da nobela, eta aldiz K.O.z irabazi behar da ipuina, eta gauza bera gertatzen da poemarekin. Badago bien artean antzekotasun bat baino gehiago.

H.- Hamarretik gora dira argitaratu dituzun liburuak, hamarretik gora literaturan daramatzazun urteak, ia genero guztiak landu dituzu... Zer geratzen zaizu literaturan egiteko?

H. C.- Dena. "Hurrena zer idatzi ez dakit", sentsazio hori ez dut ezagutzen. Normalean liburu bat bukatzen ari naizenean jada burua badaukat hurrengoan edo hurrengo bi liburuetan pentsatzen. Orain sentitzen dut erritmo aldetik, idazkera aldetik momentu berezi bat, estilo bat; gustura egoteko era bat aurkitu dut, eskuak eta burua gertuago ote dauden sentsazioa dut, eta gogo handia daukat duela sei urte baino gehiagotik buruan dudana nobela bati ekiteko. Oso fantastikoa izango da, literatura unibertsaleko pertsonaiak agertuko baitira, baina bestalde oso errealista, horiek lagunduko baitiote lehenengo pertsonan idatziko duen pertsonaia nagusiari, bere bizitzan aurrera egiten. Denok bizi gara lehen pertsonan, baina berez nahiko genukeena hirugarren pertsonan bizitzea da. Hori **ahalmentzen** du literaturak. ■

AHALMENDU.- Ahalbidetu. *Posibilitar*. Facilitar.

ALDARRIKAPEN.- Aldarria. *Llamamiento*. Revendication.

AMILDEGI.- Amiltokia. *Precipicio*. Abîme.

BAT ETORRI.- Ados egon. *Coincidir*. Se mettre d'accord.

BEHARTU.- Derrigortua. *Obligado/a*. Forcé/e.

ESKURA BITARTEAN.- Eskura arteko tartean. *Hasta llegar a la mano*. Jusqu'à arriver à la main.

HITZ EGITEA BERA.- *Inclusive el hablar*. Même parler.

NABARMENAGO.- Nabariagoa. *Más evidente*. Plus évident/e.

OPARO.- Emankorra. *Prolífico/a*. Furtueux/euse.

TARTEKA.- Aldika. *De vez en cuando*. Parfois.

TXORIMALO.- Txori-izugarria. *Espantapájaros*.

Épouvantail à oiseaux.

ZIURTASUN.- Segurtasuna. *Seguridad*. Certitude.

Gabonetako loteria: ezin etsi jokatu gabe

“Txintxin-txintxin diruaren hotsa” dio euskal abesti batek, eta hots horren burrunba “entzuten” da Hego Euskal Herrian behintzat Gabonak heldzearekin batera. Dena den, leku batzuetan gehiago besteetan gutxiago, jokorako **zaletasuna** ia unibertsala da. Loteria saltokietara uztailan hasten da iristen, eta ordutik Gabonak arte, tantaka-tantaka baina etenik gabe, dezimoak erosteari ekiten dio jendeak.

Dado batek sei zenbaki dauzka, beraz, dadoa jaurtitzean guk pentsatzen dugun zenbakia ateratzeko probabilitatea $1/6$ da. Gabonetako loterian, ordea, zenbakiez gain serieak daude. Aurtengo loteriako zenbaki guztiak saltzen badira, 2.023.000.000€ banatuko dituzte saritan, hots, saldutakoaren %70. 13.334 billetek izango dute sariren bat. Aurten 85.000 zenbaki jarri dituzte salgai. Beraz, sari **potoloa** izateko probabilitatea $1/85.000$ da. Sariak handitu egin dituzte eta aurten sari potoloaren dezimo bat duenak 300.000€ jasoko ditu, iaz 200.000€ ziren. Bigarren, hirugarren eta bosgarren sariak orain artean baino diru gehiago emango dute. Eta aurten bosgarren sariak 8 dira, iaz 4 ziren.

Jokatu nahi baduzue, hona arrastotxo bat. Estatistikek diotenez, zenbaki nagusiaren digitua 7a izan da gehien ateratakoa, eta gutxien 1a. Eta, orokorrean, gehiagotan suertatu dira sarituak sari nagusiarekin zenbaki **bakoitiak bakoitiak** baino. Egia esan, lehen saria azken zenbakia izanda ez da **sos** askorik jasotzen, eta normalean behintzat, hain diru gutxi denez, berriro loteria erosteko erabiltzen da. Hori horrela, azkenean, jasotako diru hori galdu egiten du jokalaria. Hauxe da, hain zuzen, “reintegro” delakoaren helburua, berriro jokatzea.

Testuan irakurri berri dituzun oharrak kontuan hartu eta ordena itzazu hurrengo zenbakiok: jar ezazu lehenbizi estatistiko-ki gehien ateratzeko aukera izan duena eta horrela, azkenera arte, hau da, aukera gutxien duen zenbakira iritsi arte.

Hona hemen zenbakiak:

12404
33547
22001
85003

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Sort herriko sorgina

Sort herria Lleidan dago, eta azken urteotan sona lortzen ari da. "La Bruixa d'Or" izeneko loteria-dendako Xavier Gabrielelek esan zuen berak banatuko zuela iazko Gabonetako sari potoloa, eta gero halaxe gertatu zen. Gauza bat egia da, **zenbat eta gehiago saldu orduan eta aukera gehiago dago bertan saririk nagusia izateko**. Nagusia, eta nagusia ez dena. Eta inork ez du berak adina saltzen. Beraz, ez pentsa urrezko sorginak zerikusia duenik sari-emate horretan, probabilitate kontua da. Hala ere, iazkoarekin jarraituz, Espainian salgai jarritako dezimo guztien %1 saldu zituen. Eta hantxe tokatu behar. Hori zortea da.

Konturatuko zinenez, testuko esaldi bat beste kolore batez margotu dugu:

... zenbat eta gehiago saldu orduan eta aukera gehiago dago bertan saririk nagusia izateko

Egitura hori bera erabiliz, saia zaitez ondorengo esaldiok berridazten:

1.- Bidean aurrera egiten genuen neurrian, etxetik hurbilago ikusten genuen geure burua.

Zenbat eta

2.- Urte gehiago daukadan neurrian gehiago dakit.

Zenbat eta

3.- Ikasten ari den neurrian hobeto ulertzen ditu gauzak.

Zenbat eta

4.- Denbora gehiago eskaintzen diedan neurrian hobeto ateratzen zaizkit lanak.

Zenbat eta

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

San Ildefonso ikastetxeko haurrak: loteriaren historian atzera eginez

1771ko martxoan kantatu zituen lehenengo aldiz San Ildefonso ikastetxeko haur batek Gabonetako loterian saritua izan zen zenbakia osatzen zuten zifrak. Diego López izena zuen eta zazpi urte zituen. Geroztik, urtez urte, hasiera batean mutilak bakarrik eta 1984tik aurrera, baita neskak ere, aritu dira zenbakiak kantatzen, zozketan irabazle suertatu direnekin batera zozketaren protagonista nagusi bihurtuz. ■

BAKOITI.- *Impar.* Impair.

BIKOITI.- *Par.* Pair.

POTOLO.- (El premio) *Gordo.* Gros.

SOS.- Txanpona. *Moneda.* Monnaie.

TXINTXIN.- *Tintineo* (de las monedas). Tintement.

ZALETASUN.- *Afición.* Attachement.

Txomin Alkorta: “Europa osoan AAA maila duen lehenengo ataria da www.kzgunea.net”

Internet egunean (urriaren 25ean) KZguneen atariak sari bat jaso zuen, aurkeztu ziren Administrazio Publiko atarien artean **irisgarritasunik** handiena zuela erabaki baitzuen epaimahaiak. Gainera, Europako Batzordeak ematen duen “eEurope Awards for eGovernment” sarietarako ere izendatu dute atari hau. KZgune egitasmoaren zuzendari den Txomin Alkorta-ekin hitz egin dugu, baina ez bakarrik sariei buruz.

HABE.- Hasteko, jo dezagun atzera. Kontaiguzu zer den KZgunea egitasmoa.

TXOMIN ALKORTA.- 2001ean jaio zen KZgunea egitasmoa, Eusko Jaurlaritzak EUDELein (Euskal Herriko Udalak batzen dituen elkarte) batera *Konekta zaitez* egitasmoa martxan jarri zuenean. Udalei lokala eta altzariak jartzea zegokien. Ordenagailuak, tutoreak eta komunikazioak, ordea, Eusko Jaurlaritzaren esku zeuden.

H.- Zein helbururekin jaio zen?

T. A.- KZgunea egitasmoa **eten digitala** murrizteko asmotan jarri zen abian. Hiritarrak, enpresak eta Administrazioa hezteko asmoa, eten digitalari aurre egin ahal izateko. Hori izan zen helbururik garrantzitsuenak. Helburu zehatzagoak dagokionez, berriz, hauek ezarri ziren garai hartan: KZguneetan bertan 15

urteik gorako biztanleen %10 (185.000 erabiltzaile) aritzea, 15 urteik gorako biztanleen %40 oinarritzko Internet-ezagutzan **heztea** (74.000 erabiltzaile), eta KZguneak Euskal Herri osora iristea, batez ere banda zabala ez duten herrietara, Interneten doan erabiltzeko aukera eskura jarritz. Une honetan helburu horiek guztiak beteta daude eta urte honen bukaera-ekin batera emango zaio amaiera egitasmo honi.

H.- Zein izan dira erronka nagusiak?

T. A.- Lehenik eta behin, lehen esan bezala, oinarritzko Internet ezagutza zabaltzea. Baina beste hainbat egitasmo ere izan ditugu urteotan. Bat aipatzearren, komunitate birtualen egitasmoa dugu, adibidez. Irabazi asmorik gabeko elkarteei erakutsi egin diegu beren web orria martxan jartzen eta kurioa izan da erantzuna: 300 web orri inguru ditugu. Tresna informatiko bat eman diegu elkarteei eta mantenuaren berri erakutsi diegu. Hortik aurrera, beraiek moldatu dira.

H.- Eta aurrera begira?

T. A.- Etorkizunari begira, pentsatzen ari gara zer egin zentro horiekin. Une honetan etorkizuna berriz planteatzen ari gara. Uste dugu Administrazioari begira jarri beharko ditugula, hau da, bai Udalak bai Foru Aldundiak hiritarrak Administrazioarekiko gestioak Internet bidez egin ditzan. Herri guztietan dagoen azpiegitura aprobetxatu egingo da hiritarrari gestio horiek herriatik mugitu gabe egiteko modua eskaintzeko. Etorkizuna etxe bakoitzean ordenagailua edukitzea da, eta KZgunea izan dadila erabiltzailea horretan hezteko bidea.

Argazkian, Interneteko egunean, saria jaso zuten Begoña Gutiérrez, Informatika eta Telekomunikazio zuzendaria eta KZgunea egitasmoaren zuzendaria, Txomin Alkorta.

KZgunea egitasmoaren lantalde osoa.

H.- Eta teknologiak behar bezala erantzungo al du?

T. A.- Eusko Jaurlaritzak ITELAZPI izeneko Elkarte Publikoa sortu du eta banda zabala iristen ez den tokietara **uhin** bidez iristeko bidea ireki du, WiMax teknologiari esker. Horrek esan nahi du hemendik bi urtera Euskal Herriko herri guztietara zabalduko dela banda zabala. Une honetan KZguneetan dago banda hori, baina ez herri guztietan. Helburua zera da, herri txiki batean nahiz hiri handi batean bizi den pertsonak eskura izatea modu berean eta prezio berean Internet. Batetik bestera egon daitekeen kostu-aldea Jaurlaritzak hartuko luke bere gain.

Internet Eguneko saria KZgunea egitasmoarentzat

H.- Zuen atariak irisgarritasunaren saria jaso zuen urrian. Nola jaso zenuten berria?

T. A.- Ezusteko handia izan zen, baina, era berean, poz handia. Bi saritarako izendatuta zegoen gure ataria (www.kzgunea.net). Bata, estatu mailan, web orriaren irisgarritasuna neurtzen zuena. Bestea, Europa mailakoa, praktika onen ingurukoa (*Good Practice Event 2005*). Izendatuta egotea bera ere nahikoa sari izan da guretzat, egia esan.

H.- Kontaiguztu nola lortu duzue zuen ataria irisgarria izatea

T. A.- Web orrien irisgarritasunaren gaia 2002. urtean hasi genuen lantzen, urte gutxiaren buruan web orri guztiei eskatuko zitzaizkien ezinbesteko baldintza izango zela jakin genuen bezain pronto. Garai hartan arau batzuk formulatu ziren, web orriaren irisgarritasuna behar bezalakoa izateko bete beharrekoak. 12 jarraibide eta hiru irisgarritasun-maila zehaztu ziren: A, denetan baxuena; AA, aurrekoa baino hobea eta AAA, denetan mailarik handienekoa.

2002. urtean hiru urte zerraman martxan web orriak eta lan handia eskatu zuen aldaketak. Ez genuen berehalakoan erabaki zer egin! Hasiera batean pentsatu genuen aldaketa gutxi batzuk txertatzea eta horrela legeak eskatzen duen gutxienekoa betetzea. Baina, garapen-taldea oso ona da eta aholkulariek esan ziguten irisgarritasun handiaren aldeko apustua egin behar genuela eta halaxe egin genuen, AAAren bila joan ginen. Benetako saria web orria bukatu genuenean jaso genuen. Hori horrela, Europa osoan ziurtagiria duen lehenengoak gara. ■

HAIBAT DATU ESANGURATSU

- 2001eko irailean ireki zen lehenengo KZgunea, Leioan. Eta azkena, berriz, duela bizpahiru hilabete.
- 2001ean 20 zentro, 2002an 93, 2003an 88, 2004an 59 eta 2005ean 14 zentro ireki dira.
- Une honetan 189.000 erabiltzaile daude.
- 80.000 erabiltzaile hezi dira oinarriko Interneten (34-64 urte bitarteko pertsonen %70 osatzen dute, 65 urtetik gorakoak, berriz, %11 dira).
- Erabiltzaileen %63 emakumezkoa da, batez ere etxeko-andreak.
- Batez beste, 100 tutore ditugu une honetan.
- KZguneak herri guztietan ditugu, Pasaian izan ezik, guztira 250 herri daude eta 274 KZgune daude, hirietan 6-7 baitaude.
- 2.700 PC daude KZguneetan.
- 30.000 ikastaro eman dira KZguneetan.
- 250.000 aurrez aurreko eskola-ordu eman dira KZguneetan.
- Hilean 40.000 pertsona inguru igarotzen da KZguneetatik: bere posta ikusi, web orriaren mantenua egin edota ikastera.
- KZguneetan hizkuntzak ere ikas daitezke: Euskara BOGAren bidez eta beste hainbat hizkuntza Hezkuntzaren e-LEA egitasmoaren bidez (www.hiru.com).

ETEN DIGITALA.- Brecha digital. Fracture digitale.
HEZI.- Educar. Éduquer.
IRISGARRITASUN.- Accesibilidad. Accessibilité.
UHIN.- Onda. Onde.

Joseba Erkizia: “Premiazkoa da euskara-titulu desberdinak baliokidetzea”

Joseba Erkizia HABEren zuzendari izendatu berri du Eusko Jaurlaritzak. Bi hilabete besterik ez darama, baina lehentasunak eta egitekoak zein diren argi du. Hitzun aparta da Joseba. Luze eta zabal adierazten ditu ideiak, aberastasun handiz. **Ezagun du** urtetan hizkuntza izan duela langai. Izan ere, HABEra etorri aurretik Itzulpen Ataleko ardura izan baitu Erkiziak Gipuzkoako Foru Aldundian 1983az geroz.

Elkarrizketaren harian irakasle gisa izan duen esperientziagatik eta baita hizkuntza-ikaskasle bezala izan duenagatik, hizkuntzak ikasteko denbora hartu, arreta jarri eta orduak sartu behar direla badakiela adierazi digu. **Nolanahi ere**, euskaldun berriek egin eta egiten ari diren **ahalegin** ikaragarria azpimarratu nahi izan du. “Baina, bene-benetan —dio— emaitzak merezi du”. **Jakitun da** era berean zenbat kezkatzen dituen ikasleak euskara-titulu desberdinen arteko **baliokidetzea** ezak eta euskaltegien zereginak errekonozimendu sozial handiagoa merezi duela. Hau guztia izan dugu hizpide.

HABE.- Azken urte hauetan euskalduntze mugimenduan ez baizik eta beste zereginetan aritu zara. Kanpotik begiratuta, nola ikusten da euskalduntze-alfabetatze mugimendua eta horretan HABEren egitekoa?

Joseba Erkizia.- Uste dut euskaltegien mugimendua eta existentzia aski ezaguna dela. Gauza jakina da helduen irakaskuntza euskaltegien eta HABEren bitartez bideratzen dela, eta horrek eragin handia izan duela euskararen ezagutza **berreskuratzeko** eta horretan aurrera egiteko garaian. Baina, egia da batzuetan kanpotik izaten den irudia eta gero barrutik eza-gutzen hasiz gero, bada, asko aldatzen direla gauzak.

H.- Zertan, esaterako?

J. E.- Hona etorri eta barrendik eta gertutik ikusita, oso aberatsa den mugimendu hori nolabait hemen **islatzen** dela konturatzeko zara, bere konplexutasun, aberastasun, ugaritasun eta **erraldoitasun** guztiarekin: ehunetik gora euskaltegi, ia berrogei mila ikasle... kopuru garrantzitsuak dira. Beraz, hona etorritakoan ikusi dudana da, mundu hau oso aberatsa dela, mundu hau biribil-biribila ez dela, **ertzak** badituela, badirela arazoak baina, badirela aurrerabide asko, mundu sendo eta finkatu bat badela. Oro har, oso jarduera oparoa, egiteko eta nondik begiratu asko daukana. Gainera, nahiz eta azken urte hauetan euskalduntze-alfabetatzean bete-betean jardun ez dudana, hasiera batean, HABE bera hastapenetan ezagutu nuen, eta aurretik urte batzuetan jarduna nintzen eskolak ematen

helduei. Ordutik hona asko aldatu dira gauzak, zorionerako, eta alde horretatik aurkitu dut oso mundu eraberritua, bizkortua, arindua eta profesionaldua. Honetan guztian aurrera egin dugu zalan-tzarik gabe.

H.- Hutsuneren bat ikusi duzu? Etorri berritan zerbaitek kezkatu zaitu?

J. E.- Kezka-gai bat baino gehiago daukagu, eta hartu ditut nik etorri bezain azkar. Nik uste dut euskalduntze-alfabetatze mugimendua daukan erronka nagusietako bat dela aurrean dugun eta oso

bizkor aldatzen ari zaigun gizarteari behar duen erantzuna ematea. Alde horretatik iruditzen zait garaietara aurreratu beharra daukagula eta ahal dela lan prospektiboa egiten ikasi. 25 urtetan lan handia egin da. Ahalegin handiak egin dira eta aurrera pausu sendoak eman ditugu. Hor oso oinarritzkoa izan da *Helduen euskalduntzerako oinarritzko kurrikulua* osatzea, garatzea eta inplantatzea. Dokumentu honek erakusten digu ikasle batek hasi eta bukatu bitartean zein hizkuntza helburu eta eduki bete behar dituen. *Kurrikuluak* lagundu du helduen irakaskuntzarako marko bat jartzen, eta horrek erakusten du euskalduntze prozesua oso definitua dagoela, profesionaldua eta teknifikatua; oinarri zientifiko bete eman zaio helduen euskara irakaskuntzari, izugarritzko sendotasuna eta behar bezalako **bermea**.

Dena den kezka eta arazoak galdetzen dituzu. Badira. Besteak beste, orain sortzen ari diren **eskari berezitu**ei erantzuteko gauza izatea. Hor daukagu etorkinen fenomenoak, esate baterako, berebiziko garrantzia izan lezakeena hizkuntzaren normalkuntza prozesuan. Horri euskalduntze-alfabetatze, nik uste, erantzun egin behar zaiola. Beraz, daukagun oinarritzko kurrikulu horretatik **abiatuta** asmatu beharko genuke berariaz diseinatutako metodoak, materialak, moduluak eta abar eskaintzen, baina, beti ere, jakinda eta bermatuta euskararen ikaskuntza prozesua ondo burutuko dela.

Eta bestelako kezka batzuk ere badira: euskaltegietan egiten ari den lanaren errekonozimendu sozial handiagoa **susta-**

tu beharko genukeela uste dut, alde askotan gainera. Errekonozimendu sozial orokorra eta baita ere ofiziala, **egiaztagirien** bitartez eta abar. Badira horrelako beste kezka, baina ibilian moldatuko ditugu.

H.- Egiaztagiriak aipatu dituzu. Jakitun al zara zein punturaino kezkatzen dituen gai honek ikasleak?

J. E.- Niretzat hau **lehentasunezko gaia** da. Besteak beste sektorea bera arrazoi handiz gainera, aspaldian eskatzen ari delako hori —eta sektorea diodanean euskaltegiak eta batez ere, ikasleak diot—. Egia zera da: oro har helduak euskaldundu eta alfabetatu euskaltegien egiten direla nagusiki; hor dute beren ikasle lekua, hor bizi dute beren ikas-prozesua. Eta titulua lortzeko probak izaten dituzte euskaltegien bitartez bideratuak. Baina, gero arazo batekin topo egiten dute: zuk esaten zenuen bezala, maila bat edo beste egiaztatu ahala, titulu bat eskuratzeko dute. Baina, gero titulu horrek leku askotarako ez die balio. Adibidez, administrazio orokorrerako ez die balio, hezkuntzarako ez die balio... eta hori benetan arazo bat da. Nik lehen esaten nuenean euskaltegien lana eta euskalduntze-alfabetatzearen lana errekonozitu behar dela, besteak beste honi buruz ari nintzen. Bai euskaltegiako irakasleen eta bai ikasleen motibazioa eragiteko oso-oso inportantea da balio ofiziala ematea egiten ari diren lan horri, eta alde horretatik iruditzen zait ia **premiatzkoa** bihurtu dela une honetan dauden euskara-titulu desberdinen arteko baliokidetze orokor batera joatea.

H.- Nola lor daiteke hori?

J. E.- Horretarako badaukagu oso baliagarria izan daitekeen tresna bat: Europako Kontseiluak onartutako *Hizkuntzen ikaskuntzarako, irakaskuntza eta ebaluaziorako Europako Erreferentzia Markoa*. Marko honek hizkuntzak ikasteko prozesuan behar diren egitarauak, kurrikuluak, materialak eta abar prestatzeko eta ikas-mailak definitzeko oinarri bateratua eskaintzen du. Hortaz, nire ustez egiaztatze-sistema desberdinak hartu eta Europan ezarri den erreferentzi marko horrekin **erkatu**, parekoak direnak **parekatu** eta ofizialki **baliokidetu** egin beharko genituzke. Hartara, gainera, ebitatu litezke bikoizketa asko, bai ikasleei eta bai gizarte osoari begira. Baliabide asko aurreztuko genituzke eta, batez ere, lortuko genuke oso zentzukoa den gauza bat: hizkuntza berari gagozkiola, edozein sektoretan arituta ere, titulu berak ez eduki arren, argi geratzea egiaztagiri jakin batek zein balio duen. Gainera, sistema sinpletu egingo litzateke, seguru asko. Eta ikasleen eta euskaltegien artean oso zabalduta dagoen kezka hori eta errekonozimendu falta hori gainditzeko aukera eman-go liguke eta sektorea bera automatibatzeko balioko luke.

Ez da prozesu erraza izango, egia da, ez da denbora gutxian egin litekeen gauza bat, batez ere oinarri teknikoa handia behar duelako eta zehaztasun handiarekin egin behar delako, baina datozen sasoi hauetarako lehentasunezkoa izan-go da gai hau.

ABIATU.- *Partir. Partir.*

AHALEGIN.- *Esfortzu, eginahal. Esfuerzo. Effort.*

BALIOKIDETU.- *Convalidar. Validar.*

BALIOKIDETZA.- *Convalidación. Validation.*

BERME.- *Garantía. Garantie.*

BERRESKURATU.- *Recuperar. Récupérer.*

EGIAZTAGIRI.- *Titulu. Título. Titre.*

ERKATU.- *Konparatu. Comparar. Comparer.*

ERRALDOITASUN.- *Gran magnitud. Grandeur.*

ERTZ.- *Koska. Cuestión, matiz. Nuance.*

ESKARI BEREZITU.- *Demandas específicas.*

Demandes spécifiques.

EZAGUN IZAN.- *Antzeman. Notar. Remarquer.*

ISLATU.- *Reflejar. Refléter.*

JAKITUN IZAN.- *Jabetuta egon. Ser sabedor de, ser consciente de. Être conscient de.*

LEHENTASUNEZKO GAIA.- *Cuestión prioritaria. Question prioritaire*

NOLANAHI ERE.- *De todas formas. De toutes façons.*

PREKATU.- *Equiparar. Comparer.*

PREMIATZKOA IZAN.- *Ser preciso, necesario, indispensable. Être précis nécessaire, indispensable.*

SUSTATU.- *Impulsar, promover. Promouvoir.*

H.- Gure gizartean gero eta garrantzi handiagoa hartzen ari dira informazioaren eta komunikazioaren teknologia berriak. Euskararen irakaskuntzara ere iritsi dira, ezta?

J. E.- Bai, HABE horretan berebiziko ahalegina egiten ari da HABENET web gunearen bitartez, teknologia berriek eskaintzen dituzten aukerak aprobetxatzearen eta euskara-irakasle eta ikasleen eskura era guztietako informazioa eta materialak jartzearen. Une hauetan, hain zuzen ere, ikasleei zuzendutako "ikasbil" ataria berritzera goaz, eduki gehiago sartuz, dinamikoago bihurtuz eta aldioro berrituz. Azken batean, euskara ikasten ari denari bere ikas-prozesua bizkortzeko eta osatzeko baliabideak jarri nahi dizkiogu eskura. Beraz, HABE aldizkariaren irakurleak animatu egin nahi ditut atari berria bisita dezaten eta aprobetxa dezaten. Orobat, laster e-Learning plataforma berria jarriko dugu martxan, lehenbizi irakasleei zuzendua egongo dena eta, batez ere, irakasleen prestakuntza profesionala lantzeko, berritzeko eta hobetzeko aukera ugari eskainiko dituen, on-line ikastaroekin, informazioak trukatzeko eta koordinatzeko baliabideekin eta abarrekin. Hortaz, gainera, jakina, ikasleentzako autoikaskuntzako sistemak eta on-line ikastaro bereziak eskaintzen eta hobetzen jarraituko dugu, aurrez aurreko ikaskuntzan aritu ezin dutenentzat edota aurrez aurreko ikaskuntzarako aukerak osatzeko.

H.- Azken urteotan euskara ezagutzen dutenen kopuruak goraka egin du, baina ez du neurri berean egin erabilerak. HABEk zer egin dezake erabileraren alorrean?

J. E.- Egia da ezagutzaren alorrean egin dugun aurrerabideak ez duela parekorik izan erabileran. Hori begi bistakoa da. Erabileran aurrera egiten ari gara, baina ez ezagutzaren aurrerapenak, beharbada, **ahalbidetzen** duen neurrian. HABEtik euskalduntze mugimendutik zer egin dezakegun? Nik uste dut alde batetik egiten ari garela gure eskuetan dagoena neurri handi batean. Jabetuta gaude hizkuntza erakusten ari garela batez ere gero ikasle horrek komunikatzeko gaitasuna izan dezan, komunikabide berri bat izan dezan. Gure eragin **esparru** nagusia hori da, alegia, metodologietan eta irakas-**joeretan** asmatzea gero eta ikas-prozesu komunikagarriagoa izan dadin. Baina, gero prozesu horretan ikaslearen eta gizartearen arteko zubiak jarri behar dira. Alegia, ikasleak gero kanporako jauzia egin behar du, eta erabilerarako jauzi hori egiten duenerako babestuko duen sare bat behar du. Eginkizun honetan oso garrantzitsuak dira martxan jartzen ari diren hainbat programa: mintzalaguna, berbalaguna eta halakoak, non helburu nagusia den, hain zuzen ere, euskara ikasten ari den ikasle aurreratuak aukera izatea gero hizkuntza hori praktikatzeko. Horiek **bitarteko** egokiak eta lagungarriak dira eta lotu egin beharko dira euskaltegiaren jarduerarekin. ■

AHALBIDETU.- Posibilitar. Rendre possible.
BITARTEKO.- Baliabide. Medio, instrumento.

Moyen, instrument.

ESPARRU.- Ámbito. Cadre.

JOERA.- Tendencia. Tendance.

ZAILTASUNAREN GAKOA NON EGON.- Dónde se encuentra la clave de la dificultad.

Là où se trouve la clef de la difficulté.

Hurbilagotik

Beste hizkuntza bat ikastean konturatzen da norbera zein zaila den hizkuntza bat ikatea: Zein hizkuntza ikasi duzu zuk?

Gure garaian eskolan frantsesa ikasten zen hizkuntza arrotz bezala eta ez genuen praktikatzeko aukera handirik izaten. Horregatik, heldutan, eskolan ikasitako hura hobetzeko pare bat ikasturte egin nituen frantses akademia batean. Eta ingelesa ikasten ere jardun dut pare bat urte t'erdian edo. Aurrez aurreko ikastaroak izan dira akademia presentzialetan, frantsesa Donostian eta ingelesa Andoainen, nire herrian. Uste dut oso aberasgarria dela hizkuntza bat ikatea, hizkuntzak gauza asko ematen baitizkio pertsonari, aberastasun ikaragarria ematen dio. Nik alde horretatik jendea animatu egingo nuke, ez bakarrik euskara ikastera, baita beste hizkuntzak ere lantzerantz eta ikastera. Baina, egia da zuk esaten zenuen bezala, horrek erakusten duela baita ere **zailtasunaren gakoa non dagoen**. Irakasle bezala izan dudana esperientziarengatik eta baita hizkuntza-ikasle bezala izan dudana esperientziarengatik, badakit hizkuntzak ikasteko denbora hartu, arreta jarri eta orduak sartu behar direla. Baina, bene-benetan emaitzak merezi du. Hala era, une honetan, eginkizun berri hau dela eta ez dela parentesitxo bat egin behar izan dut, ze azken bi hilabete hauetan txostenak eta espedienteak begiratzeko astirik besterik ez dut izan. Baina, berehala ekin nahi diot berriz, bai, ingelesa lantzeari.

Kirola, ordea, ez duzu utzi? Kirolzalea zara, ezta? Korrika egiten ikusi izan zaitugu.

Kirolzalea naiz, bai. Korrika egiten dut astean bizpahiru bider. Baina benetan gustatu, aitortu beharra badut, bizikleta gustatzen zait. Gertatzen da, ordea, bizikletan ibiltzeak denbora asko eskatzen duela. Irtenaldi bat egiteko eta benetan pixka bat nekatu nahi baduzu, bizpahiru ordu egin behar dituzu gutxienez. Horregatik, orain hamar bat urte edo, bizikleta pixka bat utzi eta korrika egiten hasi nintzen. Egin beharrekoak ordubete eginak baitituzu, eta errazagoa zait tartea horretarako egitea. Ez zait horrenbeste gustatzen, baina... Egia esateko, nire burua diziplinatuta egiten dut korrika: gurea bezalako lanetan burua bai, nekatzen dugulako, baina gorputza ez, eta kirola eginez, berriz, alderantzizkoa egiten delako: buruari atseden eman eta gorputza nekatu.

Aurki Gabonak datoz. Zer eskatu diozu Olentzerori?

Gauza berezi askorik ez. Ohizkoak izaten diren gauza praktikoaletatik kanpo, esaterako, *Supertramp*-en bilduma moduko CD bikoitz bat atera berria da eta hori eskatu dut eta ekariko didan esperantza daukat, pentsa ze karroza naizen! Nahiz eta *Kaotiko*, *Berri Txarrak* eta halakoak ere entzuten ditudan semearen zaletasunez. Eta Juan Kruz Igerabidek argitaratu berria duen nobela ere eskatu dut, *Hauts bihurtu zineten* izenburua duena, asko gustatzen zait bere idazkera.

BLOGOSFERAZ

Interesgune honetan ezagutarazi nahi ditugu azken urte hauetan hain entzute handia hartu duten argitalpen elektronikoak. Weblog hitzaz izendatzen ditugu Interneten argitaratzen diren bitakora edo eguneroko birtual hauek. Nork berea idazteko izaten dira eta era guztietako gaiak hartzen dituzte beren baitan. Egutero 35.000 berri argitaratzen dira. Kopuru horrek fenomeno hau hartzen ari den hedapenaren neurria ematen digu eta, luze gabe, ezinbesteko lekua izango du gurean. Lerro hauetan gaia zertan den azalduko dugu eta ideia batzuk emango Weblogekin lanean has-teko; baina, argi ibil gaitezen!, "blogosfera" aurrera doa-eta hau idazten ari garen bitartean ere.

i[n]teresgunea

Interesgune honek *Agurne Aizpitarte & Natxo Guillén*,
"Weblog-ak: euskararen ikas-irakaskuntzarako tresna berriak"
In HIZPIDE 59 (2005), 61-73. orr. artikuluan du oinarria.

Zeri deritzo webloga?

Interneten idatzi eta editatutako eguneroko interaktiboari deritzo weblog.

Sarritan, motzagoa eta erosoagoa izateagatik "blog" hitza bakarrik erabiltzen da. Ingeleseko hitz horrek "bitakora" edo "nabigazio-koaderno" adierazi nahi du.

Jatorria eta oraina

Hauek dira *blog*aren ezaugarri batzuk: pertsonala da, dinamikoa eta estilo informalez idatzia. Pertsonala: nork berea idazten du ikuspuntu subjektiboa erabiliz. Batzuetan, *blog* pertsonal hauek "talde" baten barruan egoten dira, web batean, beste batzuekin batera *blog*-komunitate bat osatuz. Dinamikoa behar du izan. Eta, egunero-egunero idatzi ez arren, komeni da etengabe **gaurkotzea** irakurleen interesa mantentzeko. Estilo informalez idatzi ohi da, lagunarteko solas-moduan.

Weblog hitza Jorn Barger-ek erabili zuen **estreinakoz** 1996an. 1999an hogeita hiru *blog* baino ez zeuden. "*Blogger*" eta "*Pitas*" enpresek edizio eta publikazio zerbitzuak doan eskaintzen hasi zirenean, ikaragarri hedatu ziren *blog*ak sarean. Hona hemen datu batzuk: 2004an 10 miloi *blog* zeuden. Euskaraz, katalanez, gaztelaniaz eta galegoz, lau hizkuntzak batera hartuta 2.500 *blog* baino gehiago daude eta handituz doa kopuru hori egunetik egunera.

Euskal *blog*ei dagokienaz, euskaraz idatzitako lehen *blog*a Jabi Zabala kazetariarena izan zen, 2003ko martxoan ibilian jarria. **Ikus nahi izatera**, helbide honetan dago: <http://www.sarean.com>.

Euskal Herrian, arlo honetan, ezinbestekoa da "aurki.com" aipatzea, "eibar.org" elkarteak 1999an **abian jarri** zuen *aurki* bilatzailea. 2005eko martxoan aurkeztu zen *aurki.com* berritua. Codesyntax enpresak egin zuen proiektua, Gipuzkoako Aldundiaren Euskara eta Teknologia Berriak 2004ko deialdiko dirulaguntzarekin. **Osoki** software librean eginga dago.

Euskal sarean sortutako lehen albistegi automatikoa da. Hona hemen eskaintzen dituen zerbitzu batzuk: Euskal Herrian sortutako lehen *feed* **irakurgailua** du. *Feed*-irakurgailu horrek "Jarria" izena du eta bertan 150 bat albiste-iturri dituzte gaika, 14 multzotan, sailkatuta.

Denak dira euskaraz idatzitako web guneak. Irakurleak, eskaintza ikusi ondoren bere intereseko web orriak aukeratuko ditu eta **harpidetza** egingo, oso modu errazean. Horrela, irakurleak aukeratu dituen web guneetan berriren bat dagoenean, automatikoki iritsiko zaio mezu bat. Horrela ez du egunero ibili behar bere intereseko web guztiak **arakatzen** ea berririk dagoen ikusteko. Zerbitzu horri sindikazioa esaten zaio. *Blog*ei dagokienez ere, web guneekin egiten den bezala egin daiteke. *Aurki*-n apuntatu zein diren gure *blog*ik gogokoenak, eta, berak **ohartaraziko** gaitu gure gustuko blogariek zer bait idatzi dutenean, alferrikako bisitak egin ez ditzagun.

Gaur egun, *blog* bat martxan jartzeko ez da informatikan trebea izan behar. *Blog*ak sortzeko tresnak edo txantiloiak doan daude interneten. *Blogger*, *LiveJournal* eta *DiaryLand* dira *blog*ak sortzeko web gune handienak. Hemen dituzu oso erraz, bost minutuan, *blog*ak sortzeko tresnak eskaintzen dituzten beste batzuk: *Blogger*, *Blogsome*, *Wodpress* eta *Zoomblog*.

ABIAN JARRI.- Martxan jarri. *Poner en marcha.* Mettre en marche.

ARAKATU.- Analizar, examinar. Examiner.

BILATZAILE.- Buscador. Chercheur.

DOAKO.- Gratis. Gratis, gratuit.

EGUNEROKO.- Diario. Journalier.

ESTREINAKOZ.- Lehen aldiz. *Por primera vez.* Par la première fois.

GAURKOTU.- Eguneratu. *Actualizar.* Mettre à jour.

HARPIDETZA.- Suscripción. Subscription.

IKUSI NAHI IZATERA.- Ikusi nahi badu(zu). *Si quiere(s) ver(lo/a).* Si vous voulez le/a voir.

IKUSPEGI BATERATU.- Visión global. Vision d'ensemble.

IRAKURGAILU.- Lector (aparato). Lecteur.

MOLDAGARRIAGO.- Más flexible. Plus souple.

OHARTARAZI.- Jakinarazi. *Avisar, advertir.* Avertir.

OSOKI.- En su totalidad. Dans sa totalité.

Weblog pertsonalak eta blog-komunitateak edo... blogosfera

Aurki.com-ek euskal *blogosfera*-ren, blog-komunitatearen, **ikuspegi bateratua** eskaintzen du. Hau guztia **bilatzaile** izaten jarraituz.

Codesyntax enpresak, Japonian sortutako Coreblog tresnaren gainean egin du lana. Software librea eta **doakoa** da Coreblog. Codesyntaxek Coreblogen diseinua hobetu eta egokitu du *blog*-ak ere itxuraz **moldagarriagoak** izateko. Teknologia honekin sortu dira euskaraz, besteak beste, sustatu: <http://www.sustatu.com>, goiena: <http://www.goiena.net>, honen barruan *blog* komunitate bat dago, eta eibar.org elkarteko web orria eta honen barruan dagoen *blog*-komunitatea.

Euskaraz idatzitako blog-zerrenda helbide honetan duzu: <http://www.bloglines.com/public/euskaraz>

Blogari.net helbidean euskarazko blogak sortzeko tresna berriak aurkituko dituzu

Ikus ditzagun ezaugarri nagusiak:

- 1 *Weblog pertsonalak.* **Eguneroko**en tankerakoak dira. Oso subjektiboak. Iritziak emateko, hizkuntza ikasteko, zaletasunekin lotutako iruzkinak egingo dira: teknologia, zinema, literatura... Gai bakarrekoak barik, nahasiak: albisteak, kezak, iritziak, sentimenduak, ipuinak, poemak, argazkiak... Komunikatzeko beste bide bat da.
- 2 *Blog komunitateak.* Komunitate horietan interesgune bat komunean duen jendea biltzen da. Blogosferan informazioa, iritzi eta pertsonen arteko katea eta lotura egoten da. Aurrerago aipatuko dugun bezala, euskal komunitatea edo blogosfera sendotzen ari da.

Partehartzea kontuan hartuta, *blog-komunitateak* bi eratan egoten dira antolatuta: Batzuetan, *blogari* guztiek hartzen dute parte. Horrelakoetan, nork bere *bloga* plazaratzen du eta, jeneralean, besteak komentatzen. Eta *link*-ak egiten dituzte iruzkinen iturria ikusi edota irakurri ahal izateko. Horrela, denen artean komunikazio-sare bat sortzen dute. Beste *blog*-komunitateetan, ordea, administrariak baino ez dute idazten eta editatzen eta besteek horien *blogak* irakurri eta forum bat dute iritziak emateko, besterik ez.

Ikus <http://www.eibar.org/blogak/> helbidean Eibarko blog komunitatea, edo Azpeitiko www.uztarria.com/blogak eta Deba Goienekoa <http://www.goiena.net/blogak>, esate baterako.

Unibertsitateetan ere sortu dituzte *blogak* euskaraz: EHUn abian jarri duten *Berriemaile.com* ekimenean 300 bat *blog* daude, Deustuko unibertsitatean *Littera.deusto.es* proiektua dute... Euskal Herriko Unibertsitateko Leioako kanpusean euskal bitakoragile batzuek sortutako taldea elkartu da aurten hirugarren urtez *blogen* inguruan eztabaidatzeko eta informazioa elkarrekin trukatzeko. ■

[i]BLOGOSFERAZ Blog-motak

Xede askotarako blogak daude: komunikatzeko, ikasteko, nor bere burua edo enpresa ezagutzera emateko, harremanetarako... Blogariak idaztean xede hain desberdinak izan ditzakeenez, blogak ere horrelakoak izango dira. Aurreko orrialdeetan blog pertsonalak eta blog-komunitateak zertan diren ikusi ditugu. Ondorengo hauetan beste mota batzuk aztertuko ditugu:

Audioblogak.- Zerbitzu honen bitartez soinua eta bideoa erantsi ahal izango dizkiogu geure *blog*-ari. Audiorako, mikrofonoa eta flash 7 programa baino ez dugu behar izango. Bideoa sartu nahi izanez gero *webcam*-a behar da. Audioblogarekin elkarrizketak, ahozko iruzkinak eta artikulua edita daitezke; mp3 eta WAV artxiboak ere onartzen ditu.

Euskaraz, oraingoan, hiru audioblog ditugu:

- "Teketen": <http://teketen.blogspot.com> "Informatika, teknologia eta jendartea uztartzen dituen blog eta irratsaioa".
- "irratia.com": <http://www.irratia.com>
- "Gasteiz bizirik": <http://oskar2ez.podomatic.com> hau da berriena.

• **Photoblogak.-** Blogaren ardatza argazkiak dira. *Fotoblog* eta *argazkiblog* hitzak ere ikusiko dituzue. Testua, irudi hauei buruzko iruzkinak, idazteko aukera dago eta ikusle/irakurleek ere *trackback*-a egiteko aukera dute. Zer da *trackback*? *Blog* bati beste *blog* batetik egiten zaion erreferentzia. *Weblogak* lotzeko modua da. Beste *blog* baten erreferentzia sartzen badugu gure *blog*ean *trackback*-aren bidez, abisu bat helduko zaio iturriko *blogari* eta gure erreferentzia egiten dutenean guri helduko zaigu automatikoki abisua.

*Photoblog*eko irudiak pertsonalak izan daitezke, gai bati lotuak... Eredu gisa ikusteko, hemen duzue Jose Luis Irigoien argazkilariaren *photoblog* ederra: <http://www.eibar.org/blogak/irigoien>. Irigoienek, batzuetan komentatu egiten ditu argazkiak, beste batzuetan, berri, ez du ezer idazten. Argazkilaria izateaz gain argazkilaritza irakasten duenez, iruzkinen estiloa tekniko da eta, aldi berean, oso didaktikoa. Euskaraz egindako beste adibide bat ikusteko Jabi Zabalen lana dugu. Helbidea: <http://www.sarean.com/argazkiak>.

Photoblog talde baten adibide bat haxe duzu: ere badaude. Hemen duzu eredu bat: <http://www.unjourdanslavie.org> argazkilari-talde baten argazkiak daude eta txat-a antolatzen da argazkiei buruz hitz egiteko.

Argazki digitalak antolatu eta editatzen laguntzeko web orriak ezagunena Flickr da. Gainera, zerbitzua doan eskaintzen du. Blogari askok argazki-biltegi moduan erabiltzen dute. Haxe da helbidea: <http://www.flickr.com>

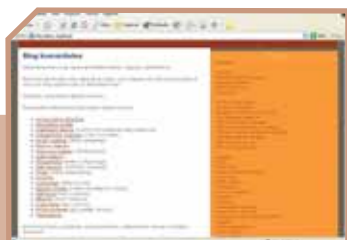
• **Moblogak.-** Sakelako telefonoen bat-batekotasuna dela eta, gero eta gehiago dira sarean dauden denbora errealeko irudien galeriak. Duela urte batzuk Japonian hasi ziren sakelako telefono kameradunak sareari lotzen eta argazkiak bat-batean on-line erakusten. Eta gure artera heldu berria den arren, jadanik hitz egin daiteke fenomeno teknologiko eta sozial bati buruz, datozen hilabeteetan izugarri garatuko dena. Argazki horiek egiteko eta sarean editatzeko pausoak oso ondo daude azalduta web honetan: <http://es.movster.com>. Ohartaraztekoa da, hala ere, sakelako guztiek ez dutela hau egiteko aukera ematen.

• **Bideoblogak.-** Blogean bideo-irudiak jartzeko aukera desberdinak daude:

Bideoa izan daiteke norberak grabatutakoa eta orduan ordenagailutik Internetera igo behar da. Bideoa Interneteko helbide batean egon daiteke eta bertatik linkatzen da gure blogera. Lan bi hauek egiteko doako bi helbide interesgarri: <http://video.google.com> eta <http://www.youtube.com>

• **Profesionalen blogak eta blog korporati-boak.-** Enpresek sortutako *blogak* gero eta gehiago dira. Enpresa munduan konturatu dira *bloga* izateak lagunduko diola enpresari bere bezeroekin harremanak izaten. Harremana azkarra, zuzena eta kostu gutxikoa da. Horren truke, jakingo dute bezeroen interesen berri eta, halaber, zer egin haien nahia asetzeko.

Jose Luis Orihuela-k, irakasle eta *blogari* adituak, hamar arrazoi eman zituen enpresek *bloga* sortzeko, Gasteizko Miñako Teknologia Parkean egin zuen hitzaldian. Hona hemen Orihuela-k emandako arrazoiak:

- 1 Inportantea da enpresak hitz egin dezan. Horrek hurbildu egiten du bere bezeroengana. *Blog* bat erabiltzea enpresari aurpegia eta ahotsa ematea da.
- 2 Bilatzaileek biziki maite dituzte web guneak, ondo idatzita baldin badaude, eguneratuta eta lotura egokiekin. Kasu horietan, *blogak* sekulako erreminta dira enpresa ondo kokatzeko.
- 3 Kanpotik datozkeen iruzkinak informazio-iturri baliotsuak dira.
- 4 Zabalkundea egiteaz gain, enpresa komunikazio-bide bihurtzen da.
- 5 Hona hemen erreminta bat gehiago, krisi-egoerak kudeatzeko komunikazioaren ikuspegitik. Hedabideek zer esaten duten itxaron gabe, enpresak bat-batean erantzun diezaieke estutasun-egoerei.
- 6 Enpresa etengabe ari da ikasten, eta horretarako ezinbestekoa du informazioa ondo kudeatzea.
- 7 *Bloga* da kanporatzeko hedabide naturala enpresaren Harreman Publikoen Atalarentzat eta baita Prentsa Kabinetarentzat ere.
- 8 *Blog* bat modu egokia da web gunea eguneratuta edukitzeko.
- 9 *Blogak* bitarteko egokiak dira komunitateak sortzeko. Bezeroei elkarren artean harremanetan jartzeko tresna bat ematen bazaie, lotura berriak sortuko dira.
- 10 Zure lehiakiderik berrizaleenak ere oraindik ez dauka *blogik*. Orain duzu aukera haren aurretik jartzeko.

Aukeratu arrazoi bakoitzari dagokion izenburua:
Leialtasuna / Krisia / Berrikuntza / Feedbacka /
Eguneratzea / Eraginkortasuna / Formazioa /
Hurbiltasuna. / Hedabidea / Ikusgaitasuna

• **Hedabide elektronikoak.** - Zer dakarte hedabide elektronikoek? Informazioaren demokratizazioa, elkarreragina...?

Egunkari tradizional batzuk euskarri digitalera pasatu dira, baina formatu-aldaketa besterik ez da izan. Horrelakoetan, kazetariak bere rola mantentzen du, hots, informazio-emaila bakarra da eta irakurlea irakurle "pasiboa". Informazioa norabide bakarrekoa da: goitik beherakoa.

Egunkari batzuetan *blogariak* kontratatu dituzte albisteen gaineko iruzkinak egiteko. Iritzi-artikuluen pareko bihurtu dira post hauek (*post*-a: *blogaren* "sarrera" bakoitza, idazten den unitatea). Irakurleak irakurri eta bere feedbacka edo iruzkina egiteko aukera dauka, baina beti ere irakurri duenaren gainekoa. Adibidez, www.berria.info/blogak

Badago beste jauzi kualitatibo bat beste hedabide berri batzuetan gertatzen dena. Hauek *blog* euskarrian egin dituzte eta egileek *blog* moduan aurkeztu dituzte. *Blog*-komunitateak osatu dituzte eta komunikazioak bi norabide ditu: berriemailedazle eta irakurle izan daiteke pertsona bera: "emirec". "Emirec" hitza 1975ean erabili zuen lehenengo aldiz Jean Cloutier ikerlari frantziarrak. Hitz horrek adierazten du pertsona bera izan daitekeela batzuetan informazio-emaila eta beste batzuetan hartzaile komunikazio-prozesuan. Interneten, *blog* formatuan gertatzen da horrela.

Horrek informazioa eta komunikazioaren demokratizazioa dakar.

Hemen aipatuko ditugu gurean ditugun adibide batzuk, baina gehiago daude: Adibidez, Eibar.org-ek duen *blog-komunitatean* literaturari buruzko *bloga* sortu dute: "Volgako Batelariak". Komunitate txiki bat beste handiago baten barruan kokatuta dago. Edo *Sustatu.com* hedabide elektronikoa *blog-komunitatea* ere bada. Bestalde, aukera ematen du edozein irakurlek informazioa bidali eta kazetari bihurtzeko. Beste bat: <http://euskalherria.indymedia.org> "argazki kamera digitala paseatzera atera eta artikulutxo bat bidaltzeko" eskatzen diete irakurleei: "Konta iezaiozu munduari zer gertatzen den zure inguruan". ■

Blogak euskararen irakas-ikas esparruan zein baliabide interesgarri diren jakiteko: irakur ezazu Hizpide 59 (HABE, 2005), 61-73 orr.

Xabier Mendiguren Elizegi: "Informatikaz oso gutxi jakinda ere sor daiteke blog bat"

Argazkiak: Karlos Bueno

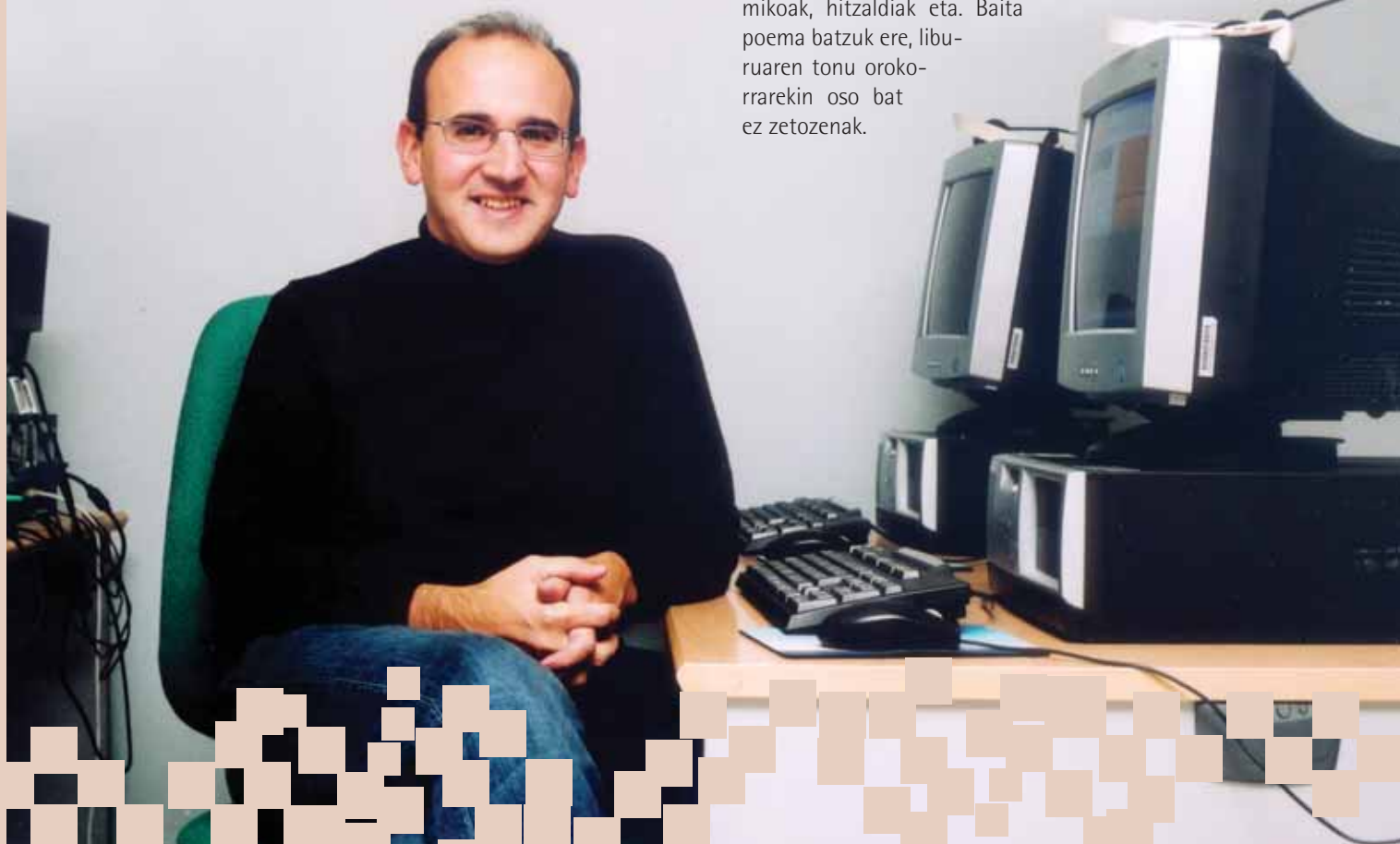
Blog bat zer den aldizkari honen 15. orrialdean eta hurrengoetan duzue, baina azkar esanda, eguneroko birtual bat da. Blogari batzuk bere kasa aritzen dira, baina beste batzuk elkartu egiten dira blog-komunitate edo elkarte bat sortuz. Xabier Mendiguren Elizegi idazleak iazko udan sortu zuen bere bloga, eta ia egunero idazten du zerbait. Nahiz eta urtebeterako sortu, segitzen du bertan idazten: <http://www.eibar.org/blogak/mendiguren>. Blog horretako testuekin "Egunen harian" (Elea, 2005) liburua ere argitaratu diote. Beraz, bi hizpide izan ditugu beasaindarrarekin.

HABE.- Bloga sortzeko proposamenari zergatik esan zenion baietz?

XABIER MENDIGUREN ELIZEGI.- Luis Fernandezek **zirikatura** hasi nintzen, eta gustatu, eta segitu. Egunerokoa den aldetik, honen **aurrekari** gisara ikusten ditut Sarrionandiaren "Ni ez naiz hemengoa" eta Txilikuren "101 bat gau". **Aldea**, bat behintzat, nirea Internetarako idatzi dudala.

H.- Zure blogeko testu horietako batzuk Interneten soilik irakur daitezke oraindik ere. Liburuan irakurgaiaren izenburua azaltzen da...

X. M.- Ez nuen liburua orrialdez josi nahi. Hiru eratako irakurgaiak utzi ditut ia sartu gabe liburuan. Nik editore lana egiten dut, liburu bat argitaratu du ELKAR-ek eta nik zerbait idatzi dut horretaz. Horrelako batzuk badira "Egunen harian"en, baina beste batzuk blogean bertan geratu dira. Eta hor geratu dira, baita ere, irakurgai akademikoak, hitzaldiak eta. Baita poema batzuk ere, liburuaren tonu orokorrarekin oso bat ez zetozenak.

Kazetaritza ote da?

H.- Liburuan diozu "orraztu" gabeko testuak direla blogean jarritakoak. Gogorra izan behar du zu bezalako editore batentzat ez orrazte hori.

X. M.- Neurri batean bai, ni zorrotza naizelako besteekin, eta horrenbestez, saiatzen naiz zorrotza izaten neure buruarekin. Hemengo lan hauek **presaka** idatzitakoak dira, eta nik neure lana daukat, eta neure lanari kendutako tartetxoetan idatziak dira, di-da. Hala ere, ni pozik geratu naiz. Formatua ez da egokia **sakontasun** handiegitan sartzeko, eta gehiago dauka kazetako iritzi-artikuluarekin zerikusia.

H.- Antton Olariagaren gisara irudikatzen zintudan, egunero, komiki-tira egin behar, eta gai asko aukeran...

X. M.- Gustatzen zait konparaketa. Horrelako zerbait izan da, bai. Normalean ez naiz ibili gai bila. Ikusten edo irakurtzen ditugunetik zerk ematen dit hizpidea? Batzuetan hori egin dut, edo ordenagailuko karpeta batean ere baditut gordeta **balizko** gaiak. Askotan horien beharrik ere ez dut izan, **bezperan** zerbait **otu**, idatzi eta kito. Baina, karpeta, presente beti.

H.- Liburuan diozu zeure burua aro digitalean baino Gutenberg-en aroan ikusten duzula. Hori horrela izanik, ze abantaila ikusten dizkiozu Interneteko eguneroko hauei?

X. M.- Arinak dira: azkar idatz daiteke, eta berehala argitaratu edonoren bistan utziz. **Aldiberekotasun** hori ona iruditzen zait, arriskuak arrisku. Arriskua da esatea, "hau ez nuen esan behar, eta idatzi dut bada, nik. Eta norbait mintzen bada?" Gertatzen da, bestalde, idaztearen demokratizazio bat. Blog batean elkarren pare egon daitezke Anjel Lertxundi eta beste edonor, eta norberaren baitan dago batean klik egin ala bestean, ala bietan. Eta gero beti dituzu dozena batzuk jarraitzaile zeuk idatzitakoa egunero irakurtzen dutenak, eta gero badira batzuk, agian egunero irakurri ez, baina noizean behin zerbait erantzuten dutenak, eta erantzunen zerrenda ere blogean bertan dago. Seguru asko egongo da modua jakiteko zenbat jende sartu den blogean, kopuru zehatza, baina nik hori ez dakit.

"Animatzen, zirikatzen, zoriontzen, kritikatzten zaituzten bi edo hiru lagunak akuilua hobea da zenbait zerotako zifra baino"

H.- Beraz, nolabaiteko feedback-a bada zu eta irakurle-en artean. Hartzen al duzu astia erantzunak irakurtzeko?

X. M.- Esan izan da feedback sendoagoa lortzeko erantzunei ere erantzun egin behar zaiela, baina nik ez dut horretarako astirik, baina irakurri egiten ditut erantzunak. "Zenbat entzule behar ditu gure banidadeak? irakurgaia diot: " Seguru asko irakurleen kalitatea inportanteagoa da zenbaki hutsa baino. Animatzen, zirikatzen, zoriontzen, kritikatzten zaituzten bi edo hiru lagunak **akuilua** hobea da zenbait zerotako zifra baino. Beharbada horrexegatik **daude boladan** ordenagailuko txoko hauek. Nahiz eta jakin, kaierak eta bitakorak **ugaldu ahala**, beharbada gutxiago izango direla norberari kasu egingo dioten irakurleak".

H.- Feedbackarekin segituz, zu eta beste idazle asko ikastetxeetara joaten zarete, eta ikasleek galderak egitzen dizkizute zeuen liburu jakin bati buruz. Aspaldiko ekimena da hori. Zu jabetu al zara ea gazteek ezagutzen zaituzten blogari esker?

X. M.- Blogari esker, ez. Bloga gurean zerbait berria da, haur jaioberria. AEBetan **nerabeak** blog zale **amorratuak** omen dira, eta askok dituzte euren blogak, eta soinu eta bideoak ere bidaltzen omen dituzte blogetara. Baina, gurean bloga dutenak hogeita hamar urtetik gorakoak dira gehienak, eta nerabeak txateatzen dabilta. Nik ez dut sumatu nerabeek hemen blogen berri dutenik. Baina, behin Luis Fernandezek kontatu zidanez, ba omen da blogintzaren teoriko bat ironikoki iragarri duena etorkizunean denok izango dugula gure web helbideari lotutako 15 **harpidedun**. Gainera, blogaren abantaila da informatikaz oso gutxi jakinda ere sor daitekeela blog bat ia-ia hiru klik eginda. Jendeak esaten dit: "Hik asko jakingo duk informatikaz, bloga daukatzeko". Ni **zokor-mazo** bat naiz kontu horietan. ■

AKUILU.- *Estímulo.* Stimulus.

ALDE.- *Diferencia.* Différence.

ALDIBEREKOTASUN.- *Simultaneidad.* Simultanéité.

AMORRATU.- *Empedernido/a.* Passionné/e.

ARIN.- *Ligero/a.* Léger/ère.

AURREKARI.- *Precedente.* Antécédent.

BALIZKO.- *Posible, probable.* Supposé/e.

BEZPERA.- *Víspera.* Veille.

BOLADAN EGON.- *Estar en boga.* Être à la mode.

EGUNEROKO.- *Diario.* Journal.

HARI.- *Hilo.* Fil.

HARPIDEDUN.- *Subscritor/a.* Souscripteur.

HIZPIDE.- *Motivo de conversación.*

Sujet, thème de conversation.

NERABE.- *Adolescente.* Adolescent/e.

ORRAZTU.- *Peinar, pulir (un texto).* Corriger.

OTU.- *Bururatu. Ocurre.* Venir à l'esprit.

PRESAKA.- *De prisa.* Vite.

SAKONTASUN.- *Profundidad.* Profondeur.

UGALDU AHALA.- *A medida que proliferan.*

Au fur et à mesure qu'ils/elles se multiplient..

URTEBETERAKO.- *Para un año.* Pour une année.

ZIRIKATU.- *Provocar.* Inciter, provoquer.

ZOKOR-MAZO.- *Negado/a.* Borné/ée.

[i]BLOGOSFERAZ Blogeatzen

*Blog*ean biltzen den informazio guztia ondo egituratuta gordetzen da, noiz idatzi den jasoz. Interesgarria da *Blog* egitura ezagutzea, nahiz eta erraza ez izan dagoen aukera-zabaltasuna ikusita. Hemen saiatuko gara egitura orokor bat eskaintzen, eta "*blogeatzen*" hasten zaretenean, aukera izango duzue azalpen hau osatzen joateko:

- *Orri nagusia*: azken sarrerak edo postak ikus daitezke hemen. Zerrenda bat da eta azken sarreraren hasierako zatiak irakur daitezke. Sarrera bakoitzean dagoen informazioa irakurtzen jarraitu nahi izanez gero, klik baten bidez aukera ematen du *post* osoa zabaltzeko. Orri nagusiak pantailaren lekurik/zatirik handiena betetzen du.
- *Menua*: *blog*ak dituen atalak agertuko dira zutabe batean. Orri nagusiaren albo batean kokatzen da eta *blog*ak eskaintzen dituen aukera ezberdinak ditu agerian. Atal ezberdinetara linkak egiteko aukera ematen du.
- *Informazioa*: menuaren barruan, normalean egileari buruzko datuak azaltzen dira.
- *Azken mezuak*: orri nagusian dauden azken mezuetara joateko linkak dataren arabera ordenatuta.
- *Azken erantzunak*: sarrera ezberdinek izan dituzten erantzunak egilearen izena edo ezizena, data eta orduarekin.
- *Azken trackback-ak*: *blog*era heldutako azken "*trackback-ak*" agertzen dira.
- *Atalak edo kategoriak*: *blog*ak jorratzen dituen gai ezberdinen aurkibidea.
- *Fitxategiak*: sarrera guztien aurkibidea hilabeteka edo urteka jarrita.
- *Permalinka*: aurreko posten fitxategia da, lotura iraunkorrez osatutakoa. Sarreraren beheko aldean egoten da.
- *Blogroll-a*: beste *weblog* batzuekiko loturen zerrenda.
- *Kredituak*: *blog*a sortzeko erabili diren elementuen erreferentziak eta laguntzaileen aipuak (unibertsitateak, enpresak, aurrezki kutxak...).
- *Sindikazioa edo Feed-ak*: web guneen informazioa esportatzeko moduan jartzen dira formatu horri esker. Horrela, *blog* bati buruzko informazio berria ikus dezakegu, osorik bisi-tatu gabe.

Egituraren berri ematen saiatu gara aurreko pasartean. Agian ideia batzuk beste modu batera idatz daitezke. Saia zaitez ideia horiek berridazten:

1.- Sarrera bakoitzean dagoen informazioa irakurtzen jarraitu nahi izanez gero, klik baten bidez aukera ematen du *post* osoa zabaltzeko.

.....izatera.....

2.- Orri nagusiaren albo batean kokatzen da eta *blog*ak eskaintzen dituen aukera ezberdinak ditu agerian. Atal ezberdinetara linkak egiteko aukera ematen du.

.....ere.....

3.- *Azken erantzunak*: sarrera ezberdinek izan dituzten erantzunak egilearen izena edo ezizena, data eta orduarekin.

.....ageri dira.....

Zuzenketa-orria, 45. orrialdean duzu.

Mariana Olivo

Sail honetako gonbidatu guztiei, euskara ikasten aritu direnean bizi izandako hainbat konturi buruzko galderak egiten dizkiegu, denei berberak. Zuetako asko bezalaxe, euskaldun berriak izanik erantzun digutena interesgarria gertatuko zaizuelakoan.

Dominikarra da Mariana Olivo, eta 14 urterekin ekarri zuen Zumarragara (Gipuzkoa) osaba batek. Marianaren lehengusina ere etorri zen. Orain 17 urte dauzka Marianak, eta jakina, badu gogoia jaioterrian gelditu ziren bi anaiak eta gurasoak ikusteko. Herrimina dauka, eta bere sorterriko eguraldi beroa ere faltan sumatzen du.

Hiru urteotan Zumarragako La Salle eskolan aritu izan da ikasten, eta, besteak beste, Teknologia eta Erljioa ikasgaiak bitara eman ditu, euskaraz eta gaztelaniaz. Ikasgai hauek errazago ulertzeko hasi zen Urretxu Zumarragako Udal Euskaltegian euskara lantzen, astero hiruna ordu. Oraindik "euskaldun berria" ere ez da, pixkanaka-pixkanaka ari baita ikasten. Maila oso-oso apala du.

1. Zein da, zure ustez, euskara ikasteko modu hobea: bakarka ala taldean, ala biak batera?

La Sallen euskara-irakasle bat jarri zidaten, eta bakarkako lana egin behar izan nuen ia guztia, orain hasi naiz taldeka lantzen.

2. Zein da irakasle batengan gehien estimatzen duzuna?

Ez dakit, agian ikasleek dituzten gaitasunak esnatzen jakitea.

3. Nolakoa da zure ikaskide-taldea?

Garrantzikoa da giro ona dugula geure artean.

4. Zein da gehien gustatzen zaizun ariketa-mota, zergatik?

Gustatu ez da hitza, baina nik hiztegiaren beharra sentitzen nuen.

5. Gustuko al dituzu ikasgelatik kanpoko ekintzak, euskaltegiko kanpo-ekintzak? Zein, zergatik?

Euskaltegikoekin "Gazte Lokala" bisitatzen dugu, eta nik "messenger" delakoa erabiltzen dut lagunekin hitz egiteko.

6. Zerk edo nork lagundu dizu gehien euskara ikasten?

La Salleko eta euskaltegiko euskara-irakasleek.

7. Zer ikasten da beste ikasleengandik?

Ikaskideek elkarrengandik ikasteko balio dute. Ez dakidana galdetu egiten dut.

8. Laguntzen al dizute teknologi berriek, —Telebistak, bideoak, Internetek...— euskara ikasten?

Bideoa erabiltzen dugu, baina gutxi.

9. Gramatikazko arauak zer dira zuretzat, lagungarriak, aspergarriak? Gehiegi dira agian?

Gaztelaniazko gramatika behintzat ez da aspergarria, eta euskarazkoa zaila egiten zait, baina ezinezkoa ez.

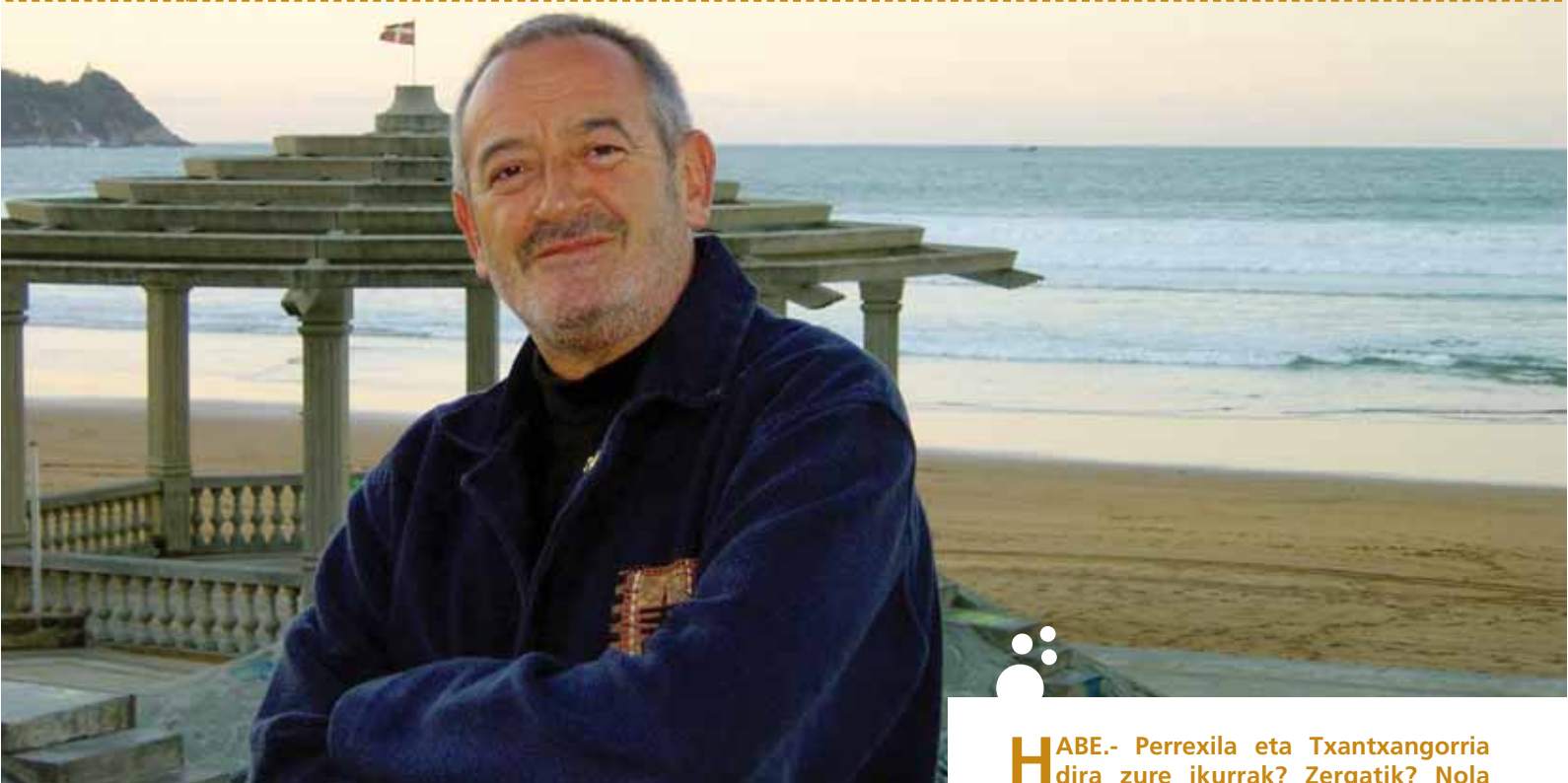
10. Zer da ikasten errazena gertatu zaizuna, zergatik?

Auskalo; gramatikak ospe txarra du, baina saiatuz gero...■

Lapiko artean hartu gintuen esku zabalik Karlos Arguiñanok bere bigarren etxea den Zarauzko jatetxean. Ordu pare bateko solasaldia izan genuen sukaldari honekin. Ez zen umorerik falta izan, ezta txantxangorri eta perrexilik ere.

Egia esan, denok ezagutzen dugu telebistako pertsonaia ospetsu bihurtu den sukaldari beasaindarra, baina benetako Karlos Arguiñano ezagutu nahi baduzue, hemen duzue aukera aparta!

Karlos
Arguiñano:
"Telebistan ikusten
duzuen pertsona
umoretsua eta
naturala naiz"

HABE.- Perrexila eta Txantxangorria dira zure ikurrak? Zergatik? Nola lotzen dira biak?

KARLOS ARGUIÑANO.- Nik uste dut etxe guztietan egoten dela perrexila eta gainera, Gipuzkoako saltsa berdea da. Nik beti ezagutu izan dut perrexila nire etxean eta horregatik eraman nuen telebistara. Orain, badirudi nire ikur bihurtu dela. Txantxangorriarenak, berriz, bestelako azalpena du: jatetxe honetan orain dela 26 urte hasi nintzen lanean eta sukaldean itsaso aldera begira daude leihoak. Urtero txantxangorri bat jartzen zen leiho-**koskan**, barrura begira. Eta jatetxerako anagrama bat pentsatu behar izan genuenean, txantxangorria etorri zitzaidan burura.

H.- Kate desberdinetan ikusi zaitugu. Zer du telebistak hain gustura aritzeko? Alde txarrik ba al du?

K. A.- Bai, izango ditu alde txarrak, baina niretzat oso esperientzia interesgarria eta polita izan da. Alde batetik, nire gustuko lana egiten ari naiz; eta bestetik, ez nintzateke egongo orain gauden jatetxe honetan telebistatik pasa izan ez banintz. Ez nukeen inoiz pagatzerik lortuko nahaskiak eta arroza **txirlekin** prestatuz. Telebistari esker, etxea eta zortzi seme-alabak hazteko adina lortu dut.

"Gehien gustuko dudan jakia arrautzak dira"

H.- Web-a ere baduzu. Zertarako jarri zenuen martxan? Jasotzen al dituzu mezu interesgarriak Internet bidez?

K. A.- Jende askok ezagutzen ninduenez, lan asko egin genuela pentsatu genuen eta interesgarria izango litzatekeela web orri bat sortzea. Ez dakit datu zehatzekin zenbat jende sartzen den www.karlosnet.com helbidean, baina gastronomia munduan gaztelaniaz idatzitako web orrien artean, liderra da. Miloi bat pertsona inguru sartzen dira hilero. Eta nik uste dut publizitatea egiteko oso ondo etorri zaigula. Gainera, telebistan kontatzen ditudan txiste asko Internet bidez jasotzen ditut.

H.- Noiz hasi zinen sukaldetan?

K. A.- Etxean hasi nintzen. Gure ama elbarria denez, beti toka-tu izan zait etxean laguntzea. Patatak zuritzen, tomatea pasatzen... Haurra zara baina ama gaizki ikusten duzu eta lagundu egin behar diozu. Hori etxean eta handik kanpo, berriz, Beasaingo lagunekin batera nuen lokal batean beti neu izaten nintzen sukaldari. Geroago, Beasainen José Castillo sukaldariak zuzendutako emakume ezkongaienezko ikastaro batean aritu nintzen. Taldean 60 emakume eta ni, 16 urte nituela. Orduan hasi nintzen fundamente pixka batekin ikasten. 18 urte egin bezain pronto, Zarautzen *Euromarreko Ostalaritza Eskola* jarri zen martxan. Hiru hilabeteko ikastaro bat egin nuen eta ondoren ostalaritza ikasi nuen, hiru urtez. Bukatutakoan, Zarautzen taberna bat hartu nuen, (20 urte nituen garai hartan) *Café de la Marina*. Honen ostean, Zarauzko *Golf klubean* 9 urtez aritu nintzen sukaldari lanetan eta handik nire oraingo jatetxera. 26 urte daramatzat hemen.

H.- Zergatik uste duzu direla hain famatuak eta hain onak euskal sukaldariak?

K. A.- Euskal Herrian oso lehengai ona izan dugu beti. Nafarroako eta hemengo baratza ona da; itsasoa bertan dago; marisko gutxi dago, baina ona; oso arrain ona dago eta Errioxa ere oso hurbil dugunez, ardo ona eskura izan dugu beti.

Ezin ahaztu, gainera, Espainiako aristokrazia orain dela 150 urte hasi zela Gipuzkoako kostaldean uda pasatzen. Milaka lagun etortzen ziren, lau edo bost hilabete pasatzera, Madrilako hotelik onenetako sukaldari eta zerbitzariekin batera. Horiei esker, asko hobetu zen bertako sukaldaritza. Hemengo neskameek kanpotar hauengandik goi-mailako sukaldaritza ikasi eta ondorengo belaunaldiak irakatsi zieten.

H.- Edozeinek egiteko moduko platerak nola egin irakasten duzu, baina zein dira, zure ustez, sukalde batean eduki behar diren osagairik beharrezkoenak?

K. A.- Nik uste dut beti eduki behar dela botila bat olio, arroza, pasta, patatak, porruak eta azenarioak, babarrunak, garbantzuak, dilistak, tipula eta baratxuria, eta gero arrain pixka bat edo okela erostera joan.

H.- Nolakoak dira zure otorduak? Non eta zer bazkaltzen duzu normalean? Zein da gehien gustatzen zaizun jakia?

K. A.- Normalean, edo gehienetan, etxean jaten dut. Bai eguerdian eta bai gauean. Etxean jenez gozatu egiten dut. Hori bai, astean bitan, grabazioak direla eta, eguneko menua jatera joaten naiz laneko jendearekin. Ostiral gauero, orain dela 20 urtetik gora, lagunekin gelditzen naiz afaltzeko. Eta igande gauetan, berriz, seme-alabekin afaltzen dut.

H.- Zein da gehien gustatzen zaizun jakia?

K. A.- Arrautzak. Egunero bi edo hiru jaten ditut... bizitza guztia daramat egunero arrautza pare bat jenez.

"16 urterekin hasi nintzen sukaldetan"

H.- Nork prestatzen du zure etxean bazkaria eta nork egiten ditu erosketak?

K. A.- Nire lagun batek egiten du eguerdiko bazkaria, Joxe Mari, *El tempranillo*. Gainera, oso gustuko duenez, erosketak ere berak egiten ditu egunero, egunkaria eta ogia erosi...

Gauetan, berriz, ni jartzen naiz lapiko artean.

KOSKA.- *Saliente*. Saillie.
TXIRLA.- *Almeja*. Moule.

"Munduko gosearen aurrean geldi gelditzen gara; ez dakigu zer den gosea!"

"Argentinan, kantari hoberenaren saria eman zidaten"

H.- Argentinan ere aritu zara lanean, zer moduzkoa izan da esperientzia hau?

K. A.- Bai, halaxe da. Bost urte eman nituen jarraian Argentinan, 1995tik 2000ra arte. Izugarritzko esperientzia izan zen. Nik denei esaten diet: "25 urte badaramatzazu ezkondu-ta, hoberena hilabete bat etxean eta beste bat kanpoan emate da". (barreak)

H.- Zer egin zenuen 5 urte horietan?

K. A.- Hango telebistan sukaldaritza-saio bat nuen. Oso saio alaia zen. Pentsa, egunero, bost hizkuntzetan **errezatzen** nien argentinarrei. Izugarri gustatzen zitzairen... Lehenengo, euskaraz, gero gaztelaniaz, ondoren, frantsesez, latinez eta italiaraz... Klean ikusten nindutenean zera esaten zidaten: "Vos sos un loco, Arguiñano, sos un loco", "No te mueras nunca, Carlitos..."

Argentinarrak oso umoretsuak dira, grazia izugarria dute. Adibidez, bertan egiten nituen promoziorako esketxak oso sinpatikoak ziren. Gogoratzen dut egin genuen horietako bat. Horrela zioen: "Todos los mediodías, tu mujer está con otro..." eta hor azaltzen nintzen ni **garaile-ikurra** eginez... Argentinan asko maite naute.

H.- Zer egiten duzu denbora librean duzunean?

K. A.- Ibili. Goizero 15 bat kilometro egiten ditut oinez. Eta, halere, tripatxoa dut. Baina, ibiliko ez banintz 30 kilo gehiago pisatuko nituzke, oso apetitu ona daukat eta. Pilota-partiduak ikustera eta moto-lasterketetara joatea gustuko dut.

H.- Zer afaltzen da zure etxean Gabon gauean?

K. A.- Gabonetan berdintsu jokatzeko dut beti: oilo-salda, kardoak, alkatxofak, errusiar entsaladilla, oilasko errea edo kapoiak eta angula batzuk ere bai, akaso. Gero, konpota, turroiak... betikoa. Egun horietan gauzak erraztu egin behar dira.

H.- Zer eskatzen diozu urte berriari?

K. A.- Bakea eta lana denontzat eta, ahal baldin bada, munduan goserik ez izatea. ■

ERREZATU.- Rezar. Prier.

GARAILE-IKUR.- Símbolo de ganador/a. Signe de victoire.

ZER JARRI GABONETAN?

Hona hemen Karlos Arguiñanoren *Egunero ondo jateko* liburutik aukeratu dugun hasierako platera, Gabonetan prestatzeko :

ORBURUAK ZERBA KREMAN

Osagaiak:

8 orburu	2 baratxuri-ale
kilo erdi zerba	irina
2 patata	ura
limoi bat	oliba-olioa
2 arrautza	gatza

Nola egin

- * Orburuak garbitu (hosto gogorrenak kenduz) eta limoiarekin **igurtzi** ez **belzteko**. **Eltze** handi batean ura, gatza, limoi-zukua eta irin apur batekin orburuak 30-40 minutuz **egosi**.
- * Zerbak ondo garbitu eta **txikitu**. Patatak **zuritu** eta **zaitu**. Beste eltze batean dena, ura, gatza eta olio pittin batekin 15 minutuz egosi. Ondoren, irabiagailuaz krema egin.
- * Egositako orburuak **erdibitu** eta arrautza-irinetan pasa. Zartagin batean 2 baratxuri-ale oliotan jarri eta orburuak frijitu.
- * **Erretilu** batean zerba-krema beroa jarri eta gainean orburuak ipini.

Orburuak garbitu eta limoiez igurtzi.

Zerbak garbitu eta zaitu. Patatak zuritu eta zaitu.

Orburuak erdibitu, arrautza irinetatik pasa eta frijitu.

Erretiluan zerba-kremaz estali eta gainean orburuak ipini.

Karlosen aholkua: Hegoaldean alkatxofa ere esaten zaio. Iparraldean artixot bezala ezagutzen da. Egosteko garaian, limoi-zuku **zorrotada** bat botako dugu belztu ez daitezen.

BELZTU.- Ennegrecer (se). (Se) noircir.

EGOSI.- Cocer. Cuire.

ELTZE.- Puchero. Marmite, pot au feu.

ERDIBITU.- Partir por la mitad. Couper en deux.

ERRETILU.- Bandeja, fuente. Plateau.

IGURTZI.- Frotar. Frotter.

ORBURU.- Alcachofa. Artichaut.

TXIKITU.- Partir, dividir. Partager, diviser.

ZATITU.- Partir, trocear. Fragmenter, morceler.

ZERBA.- Acelga. Blette.

ZORROTADA.- Chorro. Jet.

ZURITU.- Pelar. Peler.

Egunero ondo jateko, Karlos Arguiñano, Baint Media, 2005 liburutik hartutako errezeta. Bidali zure errezeta! Bi bide dituzu:
www.karlosnet.com • www.argitalpenak@habe.org

☼ Gerra sasoian parke asko hilerri bihurtu zituzten Mostarren.

Bosnia: gudaren orbanak

Testua (erredakzioan itzulia) eta argazkiak: Jesús Torquemada

Guda guztiak dira **nazkagarriak**, bereziki Bosniakoa europarrentzat. Oso zibilizatutzat geneukan geure burua europarrok, eta bat-batean Europaren **bihotz-bihotzean** gerra batek eztanda egin zuen. Eta Europar Batasuna ez zen gauza izan geldiarazteko gerra hori. NATOk, **AEBak** gidari zirela, sartu behar izan zuen serbiarren, musulmanen eta kroaziarren arteko liskarrak konpontzera. Orain dela 10 urte pasatxo, 1995eko azaroan, Serbiako, Kroaziako eta Bosniako presidentek Daytongo Akordioa sinatu zuten, eta hortxe amaitu zen gerra.

Gobernu bakarra dago teorian. Baina herrialdea bi zatitan dago banatua: serbiarrak beren aldetik eta musulmanak eta kroaziarrek bestetik. Hori batetik, bestetik argi da kroaziar asko benetan Bosniatik bereiztu nahi dutela Kroazian sartzeko. Hertzegovinan bizi dira kroaziarrek, eta horregatik herriaren izen ofiziala Bosnia Hertzegovina da.

AEB.- Amerikako Estatu Batuak. *Estados Unidos de América*. États Unis d'Amérique.

BIHOTZ-BIHOTZEAN.- Erdi-erdian. *En pleno corazón*. Au centre même (de Europe).

NAZKAGARRI.- Nardagarria. *Asqueroso/a*. Répugnant/e.

ORBAN.- Ebakiondoa. *Cicatriz*. Cicatrice.

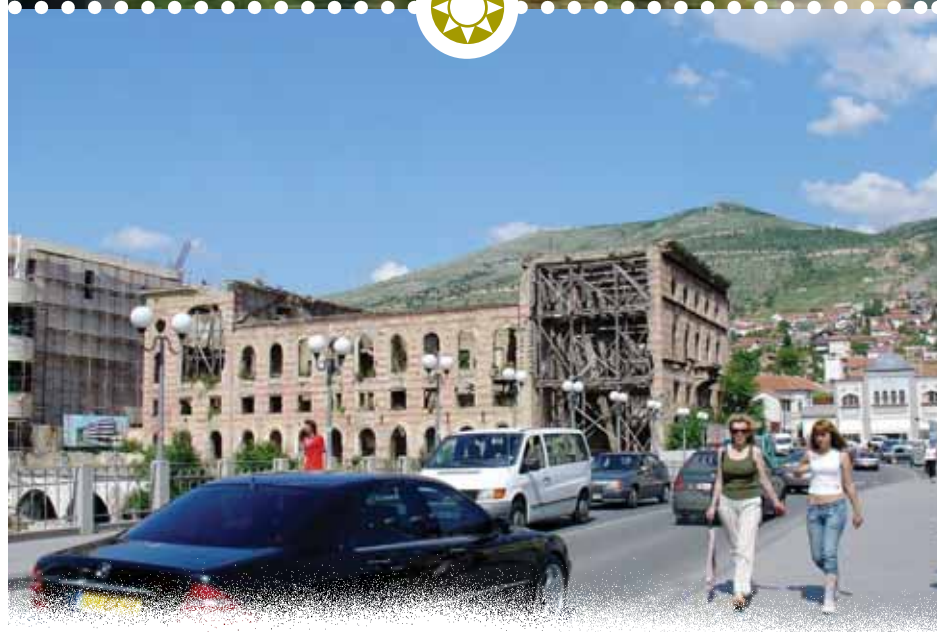
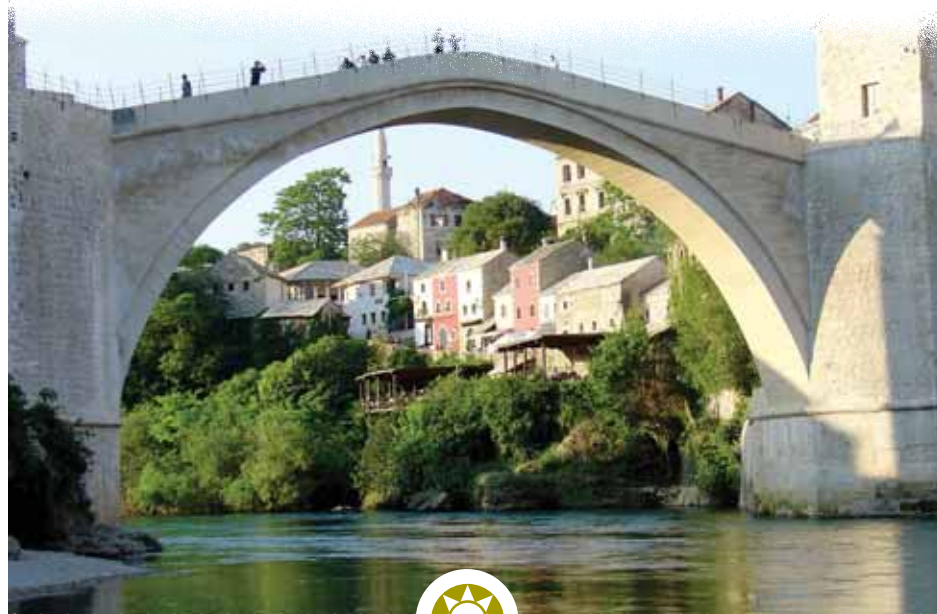
Toki batzuetan badirudi gerra atzo bertan amaitu zela. Mostar hiria gerra—**hondakinez** beteta dago. Eta antzera dago 1995an 7.000 musulman serbiarren esku hiltzen ikusi zituen beste hiri bat ere: Srebrenica. Hiri honen **atarian** dagoen hilerri handiak ez du tragedia ahazten uzten, eta isiltasun zamatsu batek herri guztia hartua dauka.

Historiako oroitzapen txar horiez aparte, halere, arazorik gabe bisita daiteke Bosnia. Baina **erne**, oraindik badira eta **minak** dituzten gune batzuk. Paraje ederrak daude Bosnian, mendi, uharte eta Neretva bezalako ibai ikusgarriekin. Leku askok daukate Euskal Herriko **barrualdeko** parajeen antza. Baina batez ere beste zerbaitek egiten du interesgarri Bosniako bidaia, kultura ezberdinak nola **uztartz**en diren ikusteak.

Mundu kristaua eta mundu musulmana, bien mugan egon da Bosnia bost mendez. Hau da, bi inperioen artean, Austrohungariarraren eta Otomandarraren artean. Eta hori izugarri antzematen da. Erdialdeko Europan dagoela irudituko zaio bisitariari, baina baita Turkian dagoela ere. Eta horretaz jabetzeko Sarajevo da onena. Parte Zaharrean bada **alderik alde** oinezko-entzako kale bat, eta hantxe ikus daitezke une berean neska eskotedun minigonadunak eta buru eta hanka tapa-tapa eginda doazenak. Bosniako tabernetako terrazetan gerezi-**pattarra** aterako dizute, baina bosniar kafea ere bai, turkiar kafea bezalakoxea, azukre ugarirekin eta azpiko kafe-**hondar** eta guzti. Eliza ortodoxoen kanpaiak entzuten dira, eta meskitetako muezinen **otoitz**-deiak ere bai. “Ala Handia da” entzutean badirudi Istanbul ez dela urruti, baina egia esatera Viena gertuago daukagu. Tren **kirrinkariak** Erdialdeko Europan dabiltzanak dira, beno, agian Bosniakoak zaharragoak dira, baina Bascarsija auzoko dende Turkia-ko edozein azokatakoak dirudite.

Serbiarrek Sarajevo hiru urtez **setiatuta** izan zuten, bilatzen hasita ez da zaila gerra-hondakinak aurkitzea, baina erdi-aldean ez dago horrelako arrasto asko. Adibidez, azoka batean obus batek 70 lagun baino gehiago hil zituen, baina azoka hori eraberritu egin dute. Frankotiratzaileen Etorbidea, izen hori jarri zioten handik gertu, mendian, ezkutatzen ziren hiltzaileek jendea ehiatzatzen pasatzen zutelako denbora

☀ Mostar. Zubi Zahar ikusgarria eraberritu egin dute.

☀ Mostar hirian oraindik gerra-hondakin ugari dago.

etorbide horretan. Bada, **eraikin** asko oraindik bala-arrastoz **josita** daude hor. Eta parke batzuetan hildakoen hilobiak daude, hilarrietan ez zegoelako lekurik. Mostarko parkeak ere hala xe daude, hilobiz beteta. Pentsa zein latza izan zen gerra hiri polit horretan! Han gerra ez zen serbiar eta musulmanen artekoa izan, hauen eta kroaziarren artekoa baizik. Eta gaur egun ere oso nabarmena da **bereizketa** hori Mostarren, Neretva ibaiaren alde banatan: ezkerrean auzo musulmana, eskui- nean kroaziarra.

Neretva gaineko Zubi Zahar entzute- suak alde biak lotzeaz gain, bi kultura ere uztartz

☀ Neska musulmanak Sarajevon.

Erljio aniztasuna ez da Mostarren bakarrik nabari, baita handik gertu ere, Medugorjeko santutegian. Bosniako paraje horretan kroaziarrak dira gehienak, eta badira sei haur Ama Birjina ikusi dutela diotenak. Hori 1981ean gertatu omen zen. Eta **orduz geroztik erromesen jomuga** bihurtu da tokia. Medugorjeraino erromes kroaziarrak heldu dira batez ere, gertukoak beraz, baina baita urrutiagokoak ere, poloniarak eta irlandarrak kasu. Erdialdeko Europako katolikoentzat Medugorje Lourdesen edo Fatimaren pare jarri da. ■

Esan ondorengo esaldiok EGIA ala GEZURRA diren:

- 1.- Bosnia Hertzegovinan serbiarrak eta kroaziarrak bizi dira.
- 2.- Bosnian kultura ezberdinak uztartzen dira.
- 3.- Sarajevon mundu kristaua eta musulmana batzen dira.
- 4.- Neretva gaineko Zubi Zaharra erabat eraberritu zuten tanke batek suntsitu zuelako.
- 5.- Medugorjeko santutegia Lourdes eta Fatima parean dago.

EGIA GEZURRA

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Zalantzarik baduzu, jo 45. orrialdera.

ALDERIK ALDE.- De parte a parte.
De côté à côté.

ATARI.- Umbral. Entrée.

BARRUALDE.- Interior. L'intérieur.

BEREIZKETA.- Diferenciación. Division.

ERAIKIN.- Edificio. Édifice.

ERNE.- ¡Ojo! Attention!, prudence.

ERROMES.- Peregrino/a. Mendiant/e.

HARRO.- Orgullosamente.

Orgueilleusement.

HONDAKIN.- Ruina. Décombres.

HONDAR.- Ama. Poso. Marc.

JOMUGA.- Xedea, helburua. Destino.

But.

JOSITA.- Beteta, mukuru. Repleto/a. Plein.

KIRRINKARI.- Chirriante. Grinçant/e.

MINA.- Mina. Mine.

ORDUZ GEROZTIK.- Desde entonces.

Depuis lors.

OTOITZ.- Rezo, oración. Prière.

PATTAR.- Aguardiente. Eau de vie.

SENDU.- Fuerte. Robuste.

SETIATU.- Sitiar. Cerner.

SUNTSITU.- Birrindu. Destruir. Démolir.

UZTARTU.- Unir, ensamblar, compaginar.

Unir, relier.

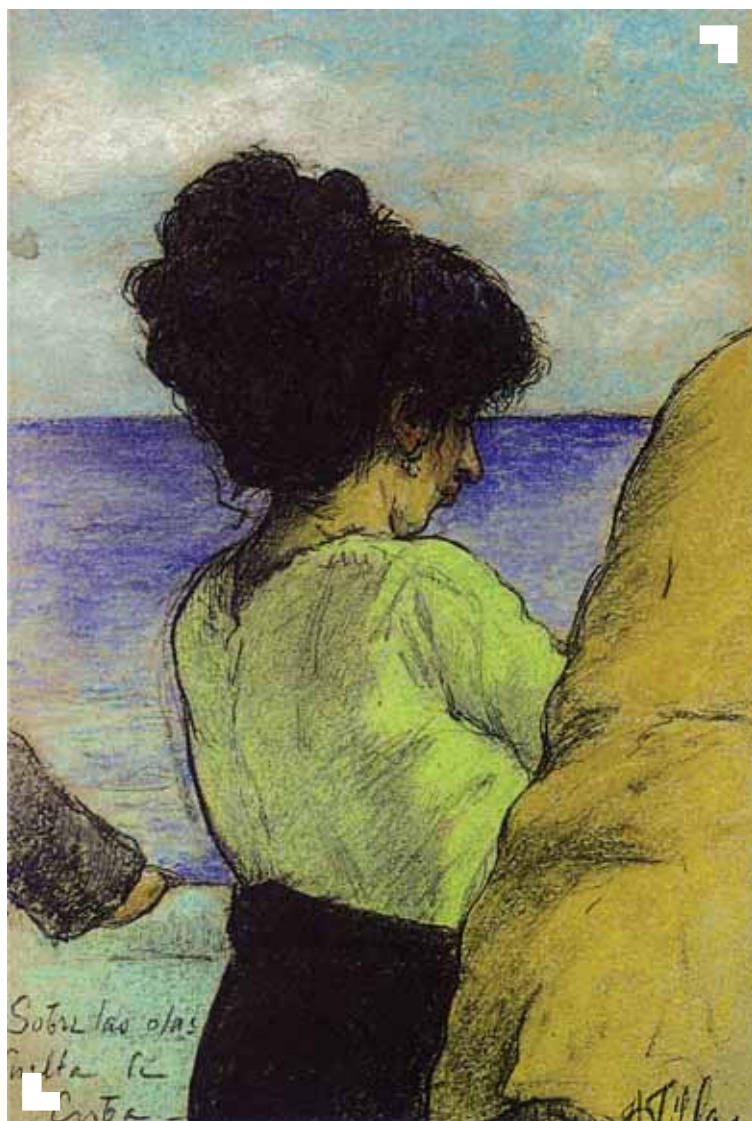
Pablo Tillac Angulemeko liburu-ilustratzaile, erretratogile, pintore... zenaren bizitza aipatuko dugu datozen lerro hauetan.

Cervantes, London, Poeren liburuak ilustratu eta euskaldun jendearen marrazki asko egin zituen.

Jean Paul
TILLAC,

irudi-harrapatzailea

Aurten 125 urte bete dira Jean Paul Tillac marrazkilaria jaio zela. Akitaniakoa sortzez, 39 urte zituen Kanbora iritsi zenean. Bizitza-erdia eman zuen Kanbon, baina Bilbon ere bizi izan zen, Donostian, Madrilén, Toledon, Elchen, AEBetan, Kuban, Parisen... Euskal bizitza tradizionalari buruzko 5.000 marrazki **inguru** egin zituen, baina Espainiako Gerra zibila eta naziak Ipar Euskal Herrian ere jaso zituen bere marrazkietan. Horrez gain, 86 liburu, 20 argitaratu gabeak, ere ilustratu zituen. Kanbon bertan hil zen 89 urte zituela.

Jean Paul Tillacen aitak latina irakasten zuen eta greziera, eta amaren familiak paper-fabrika zuen Palluad herrian. Hogei urte zituenean Parisen bizi zen Jean Paul, arte-ikasle. Badira garai horretako 13 marrazki, Kanboko Txikito pilotaria eta beste batzuk, zerbait bitxia dutenak. Orri berean marrazten ditu pilotariak zutik, baina **buruz behera** ere bai. Ehunka marrazki egin zituen pilotariei buruz. Atsegin zuen beste gai bat kalean zebilen jendea zen: tabernetako gau-giroa, azokak, kaleak berak... beti ere **herri xehea** marraztea zuen atsegin. Pariseko sasoikoak dira baita ere Landareen Baratzeko **aberetegiko** animalia **andana**.

26 urterekin Ameriketara joan eta Nueva York-eko "Station Collège" ikastegian marrazkia irakatsi zuen. Orduko marrazkiak sinatzerakoan ingelesez egin zuen. Hori du bere **ezaugarrietako** bat: marrazkien izenburuak jartzeko orduan une horretan bizi den herriko hizkuntza erabiltzen duela. Euskaraz, *Tillac-ek egina* jartzen du, eta badu koadro bat *Tillac* sinatua. Baina, Amerikan gutxi marraztu zuen, tartean J.O. Curwooden bi liburu: *Otso ehiztariak* eta *Urre ehiztariak*.

1912an Madrilan da. Eta berriro ere herri xehea du jomuga. Gehienez ere 9 X 12 cm-ko formatuan marraztua: aulki batean eseritako norbait, eliza inguruan dauden xaharrak, saltokietako jendea, **eskaleak**, ikatz-saltzaileak, **ijitoak**... Urte horretan bertan eta hurrengoan Bilbon dugu, **eta ez dio erreparatzen industriari**, baizik azokei. 1913an Toledon; Grekoren herrian, *Posada de la Sangre donde Cervantes escribió su ilustre Fregona* marraztuko du. Toledokoak baita ere, *Torre de San Lorenzo*, *Calle del Carmen*, *Calle del Horno de los bizcochos*... Garai honek Tillac-en iberiar garaia osatzen du, eta garai horretakoak dira baita ere Madrileko eta Cordobako 21 emakume-erretratu eder.

1914a gerra-urtea da, baina **bularreriak** jota frentetik urrunago igorri zuten, eta gero etxera. Ordukoak ditu ipar-afrikar itxurako 200-300 marrazki soldaduei buruzkoak. Arte musulmana ez da giza irudiak egin zalea, eta behin soldadu magrebiarrek jo egin nahi izan zuten Tillac haien aurpegiak marrazten ari zelako. Marrazkietan posturak, aurpegiak interesatzen zaizkio, ez militar jantziak. Gerra aipatzen dugula, esan bai Espainiako Gerra zibila eta nazien okupazioa (100 marrazki) ere irudikatu zituela. Marrazkietan gerrari dion **herria** atzeman daiteke.

Kanbon baserri-giroarekin egingo du topo. Eta euskal **iker-tzaileak** irakurtzen hasiko da, Aranzadi adibidez. Merkatuz merkatu zebilen eta pilotalekuz pilotaleku. Marrazkien %50 Kanbo, Hazparne, Mendiondo, Heleta, Urkoi eta Luhuso herriak eta hango giroa irudikatzen egiten ditu.

Tillac eta Arrue

Tillac-ek ezagutzen zuen Ramiro Arrue pintorea. Eta hala dio Arruez eskutitz batean: "Marrazki-huts izigarriak egiten ditu, barkatzen ez ditudanak. Euskaldunak, frantsesak bereziki, bi sexoetakoak zangoz laburrak dira. Bere ekoizpen askotan akats hori handitzen du".

Jatorriak kezkatzen zuen, euskaldunen jatorriak, baina baita abarkenak ere, edo pottokak nondik zetozen, edo mokasinak... Dokumentu asko bildu zituen bere ikerketetan. Ez zuen bakarrik literatura ikertzen, irudiak ere bai, grabatuak eta.

Liburuen ilustratzaile

Bere bizitzan erakusketa gutxi egin zituen, eta ez zen margoak **saldu zalea**. Liburuak ilustratu bazituen ere maisu-lanik onenak argitaragabeak dira. Lehen liburua Vicente Blasco Ibañezen nobela, frantsesera itzulia, *Arènes sanglantes*. Jack London-en nobela bat ere ilustratu zuen, edo P. Lotiren *Ramuntcho* ezaguna, edo Bernardo Estornes Lasaren *Zabalkundea* bildumarentzako *Historia de la monja alférez*, *Narraciones bascas*, *El bardo de Itzaltzu*... besteak beste.

Tillac-i buruzko erakusketarik mardulenak 1974-1994 urteetan egin ziren: Durangon, Baionan, Donostian... Tillac-en ibilbidea ikertu nahi duenak Baionako Euskal Museora joan beharra dauka, han daudelako artistaren hainbat liburu eta marrazki, baita Donostiako San Telmo museoan ere, nahiz eta han oso marrazki gutxi aurkituko dituen. Museo honek 1990ean Tillac-en 194 lan izan zituen ikusgai. Paul Faure idazleak, aldiz, oso bilduma ederra osatu zuen Tillac-en ilustrazioekin. Batez ere aipatzekoak dira Zugarramurdiko **sorginei** buruzkoak. Faure Kanbon hil zen 1968an, eta hil ondoren Kanbo herrira pasa zen bilduma hori. Faurek **miretsi** egiten zuen Tillac, baita

Philippe Veyrin akuarela-egileak ere. Agian Veyrin izango da Tillac-en obra **sakonen** aztertu duena. Aztertze-lan horretan ere bere ahaleginak egin zituen Robert Poupel **bildumagileak**. Baina ez zuen diru-laguntza nahikorik aurkitu. Hala ere, Tillac-en marrazki eta idatzi asko laga zizkion Kanbo herriari. ■

ZERI ERREPARATU

Testuan beste kolore batez adierazi dugun esaldian erreparatu aditzaren erabileretako bat azpimarratu nahi izan dugu. Izan ere, aditz honek beti eskatzen baitu NORI/ZERI kasua baldin eta bere esanahia **ohartu** bada. Ikus adibideak

Erreparatu al diozu ekarri duen gonari?

Errepara iezaiozu azalpenak emateko duen erraztasunari, ikaragarria da!

Ezin ahaztu, halere, **erreparatu** aditzak baduela gaztelaniazko esanahi bera: **konpondu**, alegia. Kasu honetan ZER/NOR kasuan joango da konpondu beharrekoa.

Sortutako kalteak erreparatzeko diru-laguntza eskatu zuen.

ABERETEGI.- Zoo. Zoo.

ANDANA.- Samalda. *Multitud*. Troupe.

BILDUMAGILE.- *Coleccionista*.

Collectionneur/euse.

BULARRERIA.- *Pleuresia*. *Pleurésie*.

BURUZ BEHERA.- *Cabeza abajo*.

Tête en bas.

ESKALE.- *Mendigo/a*. *Mendiant/e*.

EZAUGARRI.- *Característica*.

Caractéristique.

HERRA.- *Arrangura*. *Rencor*, *aversión*.

Haine.

HERRI XEHE.- *Pueblo llano*. *Plébe*.

IJITO.- *Gitano/a*. *Gitan/e*.

IKERTZAILA.- *Investigador/a*.

Chercheur/euse.

INGURU.- *Gutxi-asko*. *Alrededor de*.

Plus ou moins.

JATORRI.- *Origen*. *Origine*.

MIRETSI.- *Admirar*. *Admirer*.

SAKON.- *Profundamente*.

En profondeur.

SALDU ZALE.- *Propenso/a a vender*.

Porté à vendre.

SORGIN.- *Bruja*. *Sorcière*.

JERONIMO HANDIA, GALAXIA OSOAN
10 MILIOI PUNTU BAINO GEHIAGO
LORTU DITUEN JOKALARI BAKARRA?

Jerónimo Handia bilatzeko ahaleginak ez dira alferrikakoak izango.
Baina, ezusteko galanta izango du bafek baino gehiagok, ez baitira
aurreikuspenak befeko.

Marrazkiak: Diego Garavano
Gidoia: Diego Agrimbau

33

ONGI. BENETAN ZIUR ZAUDE 2896 ZENBAKIDUN JOKALARIA ZARELA, ETA 10 MILIOI PUNTU PASAKO MARKA DUZULA. BERAZ, JERONIMO HANDIA ZARELA?

1.- Gaizkiulertua argitu nahian

1.- Damon Jeronimo Handia delakoan bahitu dute estralurtarrek. Zein izan da nahasketaren arrazoa? Aukera ezazu erantzun zuzena:

- ☐ a.- Damonek eta Jeronimok puntuazio bera dute
- ☐ b.- Damonek eta Jeronimok antzeko jokalaria-zenbakia dute
- ☐ c.- Damonek duen puntuazioa bat dator Jeronimok duen puntuazioarekin

2.- Nola konpondu dute estralurtarrek akatsa?

- ☐ a.- Benetako Jeronimo Handia espaziuntzira ekarrita
- ☐ b.- Damon Jeronimorekin truketuta
- ☐ c.- Damon Lurrera itzuli eta Jeronimo ekarrita

3.- Zein da Damon Lurrera ez itzultzeko arrazoa?

- ☐ a.- Ez dakite zer egin berarekin
- ☐ b.- Estralurtarrak mozorrorik gabe ikusi izana
- ☐ c.- Ez duela jantzi egokirik

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

2.- Lurtarrak bahitzeko jantziak

Lurtarrak bahitzeko jantzi bat baino gehiago dute estralurtarrek. Zein? Deskriba ezazu hurrengo lerrootan:

.....

.....

.....

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

3.- Jeronimo Handia

Galderei erantzun:

1.- Azkenean, iritsi da Jeronimo Handia ezagutzeko unea. Nolako zela uste zuen maiestateak?

.....

2.- Bete al da bere aurreikuspena?

.....

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 45. orrialdera.

Testua eta argazkiak: Juanjo Dorronsoro

Raul Urrutikoetxea Koldo Mitxelena Kulturunean

“Joan etorria” da urtarrilaren 7ra arte ikusgai egongo den erakusketaren izenburua. Koldo Mitxelena irekitako atzera begirakoarekin Foru Aldundiak omenaldia egin nahi izan dio Raul Urrutikoetxea (Donostia, 1962-2002) pintoreari. Urrutikoetxea oso gazte hil zen eta arte adituek diotenez, bere sormen unerik aberatsenean. Erakusketak bidaia-koadernoak dirudi, paisaiak, espazio ezberdinak eta arkitekturazko egiturak biltzen dituelarik. Fernando Golvano arte-idazlearen ustetan, Raulek bere pinturaren bidez, errealaren inbentarioa osatu du. Bere hizkuntza estetikoaren errealismo magikoaren eremuan sartzen da. Bere irudiak ez dira kopia dokumentalak, poetikoak baizik. Antonio Lopez, Lazkano eta Gonzalo Sicreren lanak gogoratzen dizkigu nahiz eta Raul bere bidea urratzen saiatu.

Arte Ederrak ikasi zituen Bilbon, Euskal Unibertsitatean, baina bere benetako zaletasuna arkitektura izan zen. Laurogeiko hamarkadaren bukaeran egin zuen bere lehen erakusketa. 1986an Gipuzkoako artista gazteen lehen saria eskuratu zuen.

Intuizioz aukeratzen zituen gaiak. Forma hutsek eragiten zioten arkupe hau edo ikusmira hura margotzea. Atsegintasun pertsonalagatik pintatzen zuela aitortu ohi zuen: “paisaia ez zait interesatzen, nire iritzia eman nahi dut egunero ikusten ari naizen gauzetaz”. Horregatik, errealitatearen atal bat ez bazuen gogoko, irudi hura ez zuen margotzen. Errealitatea egokitu egiten zuen bere interesetara. Bere barnean sentitutakoak lehentasuna zuen kanpoan behatutako formen aurrean. Bere oihaletan azaltzen diren zenbait zubi edo eskailerek ez dituzte zutabe edo maila-kopuru bera errealitatean. Berak pintatutako irudiak egokiak dira guk errealitateaz dugun ikuspegia aberasteko, baina bere lanek ez dute helburu pedagogikorik.

Urrutikoetxea eraikuntzen margolaria izan zen. Berak zioen egunero pasatu arren eraikinen aurretik, gutxitan ohartzen garela zehazki haieztaz. Zaletasun berezia izan zuen ingeniariaritz eta arkitekturako gaietarako. 1966an *Dieciseis* galerian egin-dako erakusketaren gaia Donostiako lau zubiak izan ziren eta, bi urte geroago, beste horrenbeste egin zuen Bilboko zubiekin. Gaueko, eguneko eta ilunabarreko argiekin margotu zituen. Zubi bakoitzaren azterketa berezia da. Santa Katalina zubia- ren arkupeak eta Zurriolakoaren farolak grafitoz eta akrilikoz gauzatu zituen. Farolak testigu mutuak dira berarentzat. Amarako burdinazko zubiaren zutabeak, azpiko itzalak eta uretan islatzen diren errainuak xehetasunez daude jasota mihisean. Zubiei ipintzen dizkien izenburuak ere esanguratsuak dira: “Burdinaren itzal eztiak”, “Etengabeko itzulera”, “Xuxurla lasaia”, “Nire bizitzako egun bat”...

Artelan ugari dago ikusgai: Loiuko aireportuaren eta Donostiako eta Bilboko eraikuntzen irudiek ukitu surrealista dute. Beste koadro batzuk esperimentalak dira: Kontxa eta Zurriolako aterpeak, Lizarriturry dorrea, Donostia ospitaleko eskaile- rak. Bere azken bi urteetan irudime- nezko arkitekturak asmatzen saiatu zen. Argazki digitaletan oinarrituz, erreferente errealik gabeko eraikinen maketak dira. Errealismo berri hau Chicagoko arte azokan izan ondoren hasi zen jorratzen. Han ikusi zituen eraikin handi eta harrigarriek erabat liluratu zuten. Neurri txikiko pertso- naien galeria bat ere osatu zuen. Giza irudi bakartiak dira hauek. ■

• Guggenheim-Bilbo

• Donostia: Burdinezko Zubia

ARGITALPEN BERRIAK

HONDARTZAN
MAKALA

Metak, 2005

Aspaldi samar bukatu zen uda, baina badirudi Mikel Unzurruzaga Schmitzi, *Makalari*, ez zaiola asko axola. Izan ere, *Hondartzan* izeneko lana atera berri du disko-jartzaile, baxu-jole, irrati-esatari eta beste hainbat ofizio dituen musika zale amorratuak. Latin-musika, diskoa, reggaea, funka, afro-funka eta arabiar musika entzungo dituzue *Hondartzan* lanean. Eta hondartzan bezain bero egon zaitezten, kantaren hitzak ekarri dizkizuegu hona:

EHUNGARRENEAN HAMAIKA
Lauaxeta 2005
Gaztelupeko hotsak, 2005

Ehungarrenean hamaika izena du Lauaxeta idazle bizkaitarraren inguruko egitasmo musikalak. 2005ean ehun urte bete dira berau jaio zela eta aitzakia hori hartuta, Euskal Herriko hamaika kantari-konpositore ezagun (Gari, Xabier Montoia, Rafa Rueda, Francis Diez, Txuma Murugarren, Anje Duhalde, Petti, Eñaut Elorrieta, Jabier Muguruza, Mikel Urdangarin eta Xabi Strubell) bildu dira, idazlearen testuetatik abiatuta beste hainbeste abesti konposatzeko eta lerrootan aurkeztu dizugun diskoaren edukia osatzeko.

re ezagun (Gari, Xabier Montoia, Rafa Rueda, Francis Diez, Txuma Murugarren, Anje Duhalde, Petti, Eñaut Elorrieta, Jabier Muguruza, Mikel Urdangarin eta Xabi Strubell) bildu dira, idazlearen testuetatik abiatuta beste hainbeste abesti konposatzeko eta lerrootan aurkeztu dizugun diskoaren edukia osatzeko.

Hondartzan

Hitzak: Feran "Konsul" Trebiño, Aran "Ttakunpa" & Mikel Unzurruzaga Schmitz

*Lortuko al dugu
Behingoz bai
.....(1)..... ikustea
Lortuko al dugu
Azkenik bai
.....(2)..... iristea*

*Hey arreba
Sinistu egidazu
Benetan diot
Hondartzara
Hey anaia, entzun egidazu
Lortu behar dugu
Iristea (bis)*

*Itsas(3).....
Haizea arnastu
.....(4)..... handiekin
disfrutatu
.....(5)..... eskutan
Eramango zaitu
Denborak bere
Zentzua galduz*

*Eta bitartean
Gu hemen zure
Zain gaude
.....(6)..... etzanda
Zerura begira (bis)*

1.- Hitzetako batzuk kantatik atera eta hona ekarri ditugu. Koka-tuko al dituzu bere jatorrizko lekuan?

Hondarretan, Uhin, Hondartzara, hondoko,
Kresalak, Itsasoa

2.- Lotuko al dituzu hitzak eta sinonimoak?

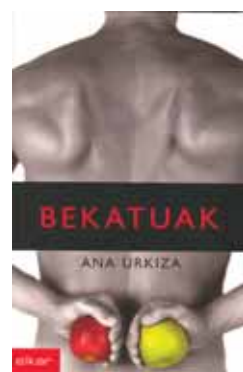
1.- Itsas ur	•	a.- uhin
2.- Olatu	•	b.- kresal
3.- Harea	•	c.- hondartzara
4.- Hareatza	•	d.- hondar

Zalantzarik sortu bazaizu, jo 46. orrialdera.

BEKATUAK
Ana Urkiza
Elkar, 2005

Bekatua modaz pasatuta dagoe-la esango du batek baino gehia-gok, baina horixe izan da Ana Urkiza ondarrutarrak liburu hau idazteko aukeratu duen gaia eta sailkatu ere egin ditu liburuan, testu motz nahiz luzeak idatziz: harrokeria, mendekua, inbidia, faltsukeria, traizioa...

Kontzientziaren zama izenburupean idatzitako testu motz bat ostu dugu guk, hona ekartzeko:

AMA TXARRA

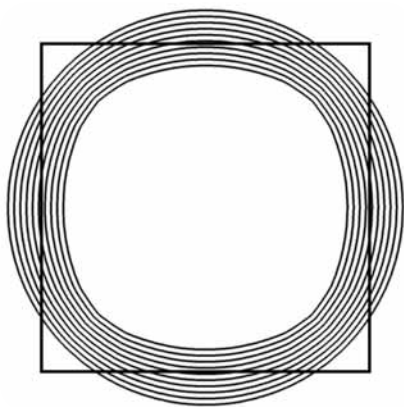
Irene ama izan da bigarrenez. Mutikoa hau ere. Urtebeteke etena eskatu du lanean, Aritz eta Lander behar bezala zaintzeko. Hartara, egun osoa umeei dedikatuta bizi da. Noizbehinka, hitzaldiren bat entzuteko edo ile-apaindegirako ordutxo bat lapurtzea lortzen du. Eta, halako-etan, ez du etxera bueltatzeko gogorik izaten. Ama txarra dela sentitzeak itzularazten du.

Izan al duzu zuk sekula antzeko kontzientzia txarrik? Idatzi eta bidalgizu:

HABE aldizkaria, Vitoria-Gasteiz kalea, 3-5.a, 20018 Donostia edota argitalpenak@habe.org helbidera.

Irakur ezazu Ikasbil atarian (www.habe.org) Ana Urkizari egindako elkarriketa: *Ana Urkiza: "Ongiaren eta gaizkiaren marra finaren harian sentitzen dugu geure burua"*

ZORABIATUTA NAGO!

Xanpaina edan, cava edan, neurritz kanpo edaten baduzu, zorabiatu egin zaitezke. Baina lasai, ez zaude zorabiatuta, marra zuzenak benetan zuzen daude.

LOGIKA-JOKOA

Herriko Plaza europar batean protesta bitxia egin dute 9 antzezlek, erdi biluzik. Abenduan egin dute protesta Chernobilgo zentral nuklearra abendu batez amaitu zutelako. Handik 3 urtetara etorri zen istripua, eta orduantxe hasi zen gurutze-bidea hainbat jenderentzat. Horregatik 9 gizon-emakumeok gurutze bat osatu dute ikuskizunaren hasieran euren gorputzekin, eta bukaeran beren burua lurrera jaurti dute, baina gurutze berari eutsiz. Honela osatu zuten gurutzea:

Lehendabizi antzezle bat plazaren erdian jarri da (A) Aurrean ilaran bi lagun jarri zaizkio (B, C), atzean beste bi (D, E), eskuinean ere beste bi (F, G) eta ezkerrean ere bai, bi (H, I).

Guztiek dute bizkarrean zenbaki bana marraztua, 1tik 9ra bitartekoa. Ez da zenbakirik errepikatzen.

Eta kontua haxe da: $A + B + C + D + E = A + F + G + H + I$
eta bestetik

$A + B + C = A + D + E = A + F + G = A + H + I =$ Aurtengo abenduan zenbat urte dira Chernobilgo zentrala amaitu zela?

Soluzioa: 46. orrialdean.

ESALDI EZKUTUA

Hemen alde batean 1etik 8ra zenbatuta zazpi definizio dituzu, eta eskuinean beste horrenbeste erantzun. Guk erantzun guztiak hartu eta letrak edo hizkiak zenbatu ditugu. Laukitxo bakoitzeko letra bana sartu behar duzu.

- Gora!

			A
--	--	--	---
- Epaiketetan egiten du epaituak.

--	--	--
- Etxondo.

					E
--	--	--	--	--	---
- Dotore.

			N
--	--	--	---
- Gipuzkoako gizon erraldoi ezagun baten jaioterrian.

			N
--	--	--	---
- Emakumearekin ezkonduko gizona.

--	--	--	--
- Aitonon seme.

H					I
---	--	--	--	--	---
- Nongoa adierazteko atzizkia, adibidez, Zerain...

--	--	--

8 erantzun guztiak hartu eta letra edo hizki guztiak zenbatu ditugu, eta haxe da emaitza. Letra batzuk behin azaltzen dira, beste batzuk 2 aldiz, edo 3, 4, 5 edo 9. Honatx:

- (behin) (H, K, O, S, U, X)
- aldiz (L, P, R, T, Z)
- aldiz (D)
- aldiz (I)
- aldiz (N)
- aldiz (A)

Letra horiek berberak eta aipatutako kopuru berean, ez bat gehiago, ez bat gutxiago, daude hurrengo esaldian. Antón Chejov dramaturgoak esan zuen.

H						R	A				A.	
		S							N			Z
							N	P				
		R		K					N			

Zuzenketa-orria: 46. orrialdean

ARGAZKI-KLIK

Globalizazioaren barruan bizi gara. Eta merkatura edozein jenero ateratzen denean bai produktuaren izena bai erabileraren argibideak hizkuntza askotan etortzen dira. Gezurra badirudi ere, portugesezko esaldia irakurrita hala badirudi ere, hau ez da "berez mozkortzen duen txupetea", baizik "kautxu naturalez egindako txupetea".

Ikaslearen koaderno

1. mailako azterketa-ereduak:

IRAKURMENA atala

Jarraian aurkituko dituzun testu eta egitekoak 2005eko ekainean 1. mailako egiaztapen deialdiko azterketa-eredutik ateratakoak dira. Hona ekarri ditugu bertan esku hartu ez zenutenok ikus eta balia ditzazuen.

1. ARIKETA

Segidan, *Mugi* gazteen kirol-aldizkarian goitibeherei buruzko informazioa ematen duen testu bat irakurriko duzu.

MALDAN GOITIK BEHERA

Ba al dakizu goitibeherak 1920ko hamarkadan jada erabiltzen zirela Euskal Herrian? Bere sorrera hamarkada horretan finkatzen da. Garai hartan, umeei jostailurik ez zutenek ia, irudimenari asko eraginez eta gurasoek lan egiten zuten lantokietako kamioi-hondakinen errodamenduak erabiliz, eraikitzen zituzten goitibeherak.

Jolas-jarduera izatetik kirol bihurtzeko nahia azaldu dute honetan dabilzanek. Hala, Bobsleigh Federazioaren barnean sartu nahi dituzte goitibeherak, baina momentuz ez dute aldeko erantzunik jaso. Dena dela, lehen urrats gisa, denboraldi honetarako pilotuek aseguruia izatea lortu dute. Euskal Herrian, goitibeheren hainbat txapelketa antolatzen dira, eta otsailean eman zitzaion hasiera aurtengo denboraldiari, Idiazabalen. Estreinako proba horretan, lehen hamar sailkatuen artean zortzi gipuzkoar izan ziren. Guztira, berrogei bat proba jokatu da. Uztailaren 30ean Euskadiko Txapelketa jokatu da Zallan eta iragan urteetan bezala, irailean Munduko Txapelketa jokatu da Iruñean.

Munduko Txapelketa

Iazko Munduko Txapelketan Galizia, Asturias, Bizkaia, Gipuzkoa eta Arabako ordezkariak bildu ziren. Izan ere, geure artean tradizio handia badute ere goitibeherak, hemendik kanpo ere antolatzen dira goitibeheren jaitsierak. Galiziatik hasi eta Kataluniaraino, iparralde osoan egiten dira, baina goitibeherak beharrean carros, carritos, carrilanas, cars de coixinets... izena hartzen dute lurralde horietako ibilgailuek. Hori dela-eta, Galizia, Asturias, Kantabria, Euskal Herria eta Kataluniako goitibeherak elkartuko dituen federazio komun bat egin nahi da. Alabaina, beste leku batzuetan ere badira halakoak. Izan ere, Kanarietan, Jamaikan, Uruguain eta Frantzia ere antolatzen dira goitibeheren probak. Jarduera honi buruzko informazio gehiago nahi duenak, honako posta elektronikora mezua bidal dezake: goitibehera@hotmail.com. Berehala erantzungo dizuete.

**Goitibehera
ereduak**

A

A. Errodamenduak

Parte-hartzaileak bitik zazpira izaten dira. Batek gidari-lanean jarduten du bolante aurrean eta gainerakoek norabidea kontrolatzen dute euren gorputzen pisuarekin. Gurpilak errodamenduak dira, metalikoak.

B

B. Pneumatikoak

Goitibehera bakoitzean bi parte-hartzaile joaten dira. Batek gidatu eta balaztei eragiten die; besteak, berriz, irteeran goitibehera bultzatu eta bihurguneetan kontrapisua egiten du. 110 Km orduko abiadura har daiteke, eta gurpilak pneumatikozkoak dira.

C

C. Librea

Aurreko bi modalitateetan sartzen ez direnak, eta probarako egindakoak. Irudimenak agintzen du kasu honetan, era guztietako apaingarriak jartzen zaizkio goitibeherari.

Mugi kirol-aldizkaria, 2005/03

Egitekoa: Testuaren informazioaz baliatuta, aukeratu ondorengo galderetan erantzun zuzena. Erantzunaren **letra** beheko **laukietan idatzi**.

1. Testuak dio...
 - a) garai bateko umeei goitibeherak gurasoek egiten zizkietela.
 - b) garai bateko umeek goitibeherak irudimena erabiliz egiten zituztela.
 - c) garai bateko umeek goitibeherak gurasoen lantegietan egiten zituztela.
2. Testuaren arabera, goitibeheren jarduna...
 - a) aspalditik kirol federatua da.
 - b) kirol federatu izatea nahi dute.
 - c) kirol federatua izatea, duela gutxi lortu dute.
3. Aurtengo goitibehera txapelketak...
 - a) otsailean hasi eta irailean amaituko dira.
 - b) uztailan hasi eta irailean amaituko dira.
 - c) Zallan hasi eta Iruñean amaituko dira.
4. Goitibeheren txapelketak...
 - a) Euskal Herritik kanpo ia ez da ezaguna.
 - b) soilik Euskal Herrian antolatzen dira.
 - c) munduko hainbat herrialdetan ere antolatzen dira.
5. Zein ezaugarri dagokio C ereduari?
 - a) Eredua berezia da, sormena du nagusi.
 - b) Parte hartzaileen kopurua mugatua du.
 - c) Gurpilak gomazkoak ditu beti.

Aukera ezazu erantzun egokia eta jar ezazu dagokion letra ondoko laukietan:

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. ARIKETA

Berria egunkariko "Euskal produktuak gure sukaldean" bildumako fitxa irakurriko duzu.

sagarra

Errezil edo errege sagarra

Euskal Herrian hazten diren sagarren artean errezil sagarra da nagusi: nahikoa zapala, txortena orban batez inguratua, zapore garratza eta oso usaintsua. Mahaiko sagarra da, sagardoa egiteko aproposena eta gozogintzan erabiltzen da. Sagar mota ugari dago Euskal Herrian. R. Mª Azkuek ehun adiera inguru bildu zituen gure sagar motak izendatzeko. Hala ere, hiru barietatetan sailkatzen dira, batez ere: garratzak, mikatzak eta gozoak. Baserri markakoa da Euskal Herriko label-dun sagarra, heldutasun punturik onenean bildua.

Neguko gozorik usadiozkoenak sagarra dute osagai nagusi: sagar erreak eta Gabon gauean jaten den konpota. Hala ere, gaur egun prestaera landuagorik ere badu: entsaladan nahastuta letxuga, Roquefort gazta eta intxaurrekin, esate baterako.

Osagarri ezin hobea da indioilar, ahate, txerri eta ehizakientzat, oro har. Sagar tarta ezaguna da oso. Budina egiteko ere erabiltzen da, eta izozkia eta esnegainarekin jaten da.

Sagarra osasun onaren ikurra da kultura askotan. Egunean bi sagar janda, medikuarengana joan beharrik ez dagoela dioten esaera ingeles bat bada. Bere ezaugarrien artean ondorengo hauek nabarmentzen dira: hortzak garbitu eta hortzobiak indartzen ditu; sabeleko gaitzen kontra lagungarri da, sabeldura eta idorreriaren aurka hain zuzen ere; bere usaina lasaigarria da eta biharamuna pasatzeko goizean bi sagar jatea bezalakorik ez omen dago.

Berria

"Euskal produktuak gure sukaldean" bilduma.
2005

Egitekoa: Testuaren informazioaz baliatuta, erantzun **egia ala gezurra** den eta laukian **X** letra idatzi, adibidean egiten den bezala:

Adibidea:

0. Errege sagarra Euskal Herriko sagar motarik garrantzitsuena da.

Egia **Gezurra**

1. Errezil sagarra biribil-biribila da, eta zapore gozoa duena.

2. Mahaian jateko ona da, baina sagardoa egiteko ez.

3. Ingeles esaera baten arabera, medikuarengana joan aurretik, ona da sagarrak jatea.

4. Parranda egin baduzu, hurrengo egunean sagarrak jatea ona da.

5. Sabelerako eta hortzak babesteko ona da sagarra jatea.

3. ARIKETA

Ondoren bi testu labur dituzu.

A testua iragarki bat da, *Berria* egunkarian argitaratua.

B testua film baten aipamena da, *Matraka* gazteen gehigarrian argitaratua.

A testua

Urriaren 23tik abenduaren 12ra, astebururo kioskoan.

Prezioa

Berria + 2,9 €. Bilduma osoa 23,2 €.

Harpidedunek %20 merkeago. Bilduma osoa, 19 €.

Nola jasoko da?

Eskaria azaro bukaeran postaz etxera bidaliko da. Azaroaren 29tik aurrera jasotako eskaerak abenduaren erdirako etxera postaz bidaliko dira.

Filmak

1. Ipar Haizearen Erronka
2. Annaanna
3. Martina eta xagutxoak
4. Baloia
5. Ipar Haizearen Itzulera
6. Rudy txerritxo
7. Yolanda eta Arrosa Beltzaren sekretua
8. Gezi Urdina

Berria
2004ko urria

Egitekoa: Testuaren informazioaz baliatuta, erantzun **egia ala gezurra** den eta laukian **X** letra idatzi, adibidean egiten den bezala:

Adibidea:

0. Harpidetza egina dutenei prezio berezia egingo zaie.

Egia

Gezurra

1. Filmak egunero aterako dira egunkariarekin batera.

2. Filmak etxean jasotzeko epea azaroan hasi eta abendura bitartekoa izango da.

B testua

FRÍO SOL DE INVIERNO. Pablo Malo. Unax Ugalde, Marisa Paredes, Javier Pereira, Marta Etura. Espainia, (2004).

ZERGATIK IKUSI: Aktoreek sekulako lana egiten dute. Zoritxarreko bizitza dutenen arima islatzea ez da erraza. Aktoreek izugarrizko garrantzia dute.

Pertsonaia zailei bizia ematen gaitasun handia dutela erakutsi dute Marisa Paredesek eta Unax Ugaldek.

ZERGATIK EZ IKUSI: Drama handiegia da lau pertsoniarekin guztia lortzeko.

Errealitatea gordina den arren, badirudi Pablo Malok gordinkeria guztiak inbutuarekin sartu nahi izan dituela bere lanean.

Matraka
2004ko azaroaren 22a

Egitekoa: Testuaren informazioaz baliatuta, erantzun **egia ala gezurra** den eta laukian **X** letra idatzi, adibidean egiten den bezala:

1. Filmeko pertsonaiak zoritxarrekoak dira.

Egia

☐

Gezurra

☐

2. Kritikariaren arabera, filma ikusteko arrazoi nagusia da antzezleen lana ona dela.

☐
☐

3. Filma ez ikusteko arrazoia da pertsonaia gehiegi azaltzen dela.

☐
☐

08/09

Hauxe da zenbakien orden egokia:

- 33547** (Azken zifra 7 delako)
- 85003** (Azken zifra bakoitia delako)
- 12404** (Azken zifra bikoitia delako)
- 22001** (Azken zifra 1 delako)

Esaldiak berriatzi:

- 1.- Zenbat eta aurrerago egin bidean, orduan eta hurbilago ikusten genuen geure burua etxetik.
- 2.- Zenbat eta urte gehiago eduki, orduan eta gehiago dakit.
- 3.- Zenbat eta gehiago ikasi, orduan eta hobeto ulertzen ditu gauzak.
- 4.- Zenbat eta denbora gehiago eskaini, orduan eta hobeto ateratzen zaizkit lanak.

19

1. Hurbiltasuna
2. Ikusgaitasuna
3. Feedbacka
4. Hedabidea
5. Krisia
6. Formazioa
7. Eraginkortasuna
8. Eguneratzea
9. Leialtasuna
10. Berrikuntza

22

- 1.- Sarrera bakoitzean dagoen informazioa irakurtzen jarraitu nahi izatera, klik baten bidez aukera ematen du post osoa zabaltzeko.
- 2.- Orri nagusiaren albo batean kokatzen da eta blogak eskaintzen dituen aukera ezberdinak agerian izateaz gain, atal ezberdinetara linkak egiteko aukera ere ematen du.
- 3.- Azken erantzunen atalean sarrera ezberdinek izan dituzten erantzunak ageri dira, egilearen izena edo ezizena, data eta orduarekin.

29

- 1.- EGIA
- 2.- EGIA
- 3.- EGIA
- 4.- EGIA
- 5.- GEZURRA

35

1.- Gaizkiulertua argitu nahian

- 1.- c
- 2.- a
- 3.- b

2.- Lurtarrak bahitzeko jantziak

Komikian ikusten diren jantziez gain, bizkarrean hegaxkak dituzten beste moztarro batzuk ere badituzte. Buruan argi-korua eta eskuan lira eraman ohi dute, baina modaz paseak omen daude.

3.- Jeronimo Handia

- 1.- Dalmon baino askoz ere ederragoa izango zelakoan zegoen.
- 2.- Ez, Dalmon bera baino askoz ere txikiagoa eta gizenagoa baita.

46 Zuzenketa-orriak

37

1.- Hitzak kokatu. Hona hemen erantzuna:

- 1.- Itsasoa
- 2.- Hondartzara
- 3.- hondoko
- 4.- Uhin
- 5.- Kresalak
- 6.- Hondarretan

- 2.-
- 1.- b
 - 2.- a
 - 3.- d
 - 4.- c

38

LOGIKA-JOKOA

Esaten dute ikuskizuna ikusi zuen neskato batek haxe esan zuela. "Begira, zenbaki baxuena erdian dago, eta altuagoak kanpora aldera. Epizentroan jende gutxi hil arren, kanpoan biktima asko egon daitezke". Beraz, soluzioa bat baino gehiago da, baina A=1 izan behar du, eta gurutzearen lau besoek 12na puntu zenbatu behar dituzte beti. Adibidez, honela:

Oharra: konturatu zaretenez, guk gurutzea aitzakiatzat hartu eta Chernobilgo istorioa ezarri diogu. Zergatik ez duzu zuk beste bat asmatzen, adibidez, kontuan hartuta gurutzeko lau besoek 12 zenbatzen dutela? 12 hilabeteak izan daitezke, apostoluak, egun-erdia...

ESALDI EZKUTUA

1 Aupa, 2 Zin, 3 Etxalde, 4 Apain, 5 Altzon, 6 Senar, 7 Handizki eta 8 Dar.

Esaldi ezkutua: "Hiltzera noa. Aspaldian ez dut xanpainarik edan".

41

1. ARIKETA

- 1b
- 2b
- 3a
- 4c
- 5a

42

2. ARIKETA

- 0E
- 1G
- 2G
- 3G
- 4E
- 5E

43

3. ARIKETA

- A testua
- 0E
 - 1G
 - 2E

44

- B testua
- 1E
 - 2E
 - 3G

Herri Irratia

Herri Irratia Donostia 94.8 Fm

Herri Irratia Loiola 99.8 Fm

Radio Álava 98.0 Fm

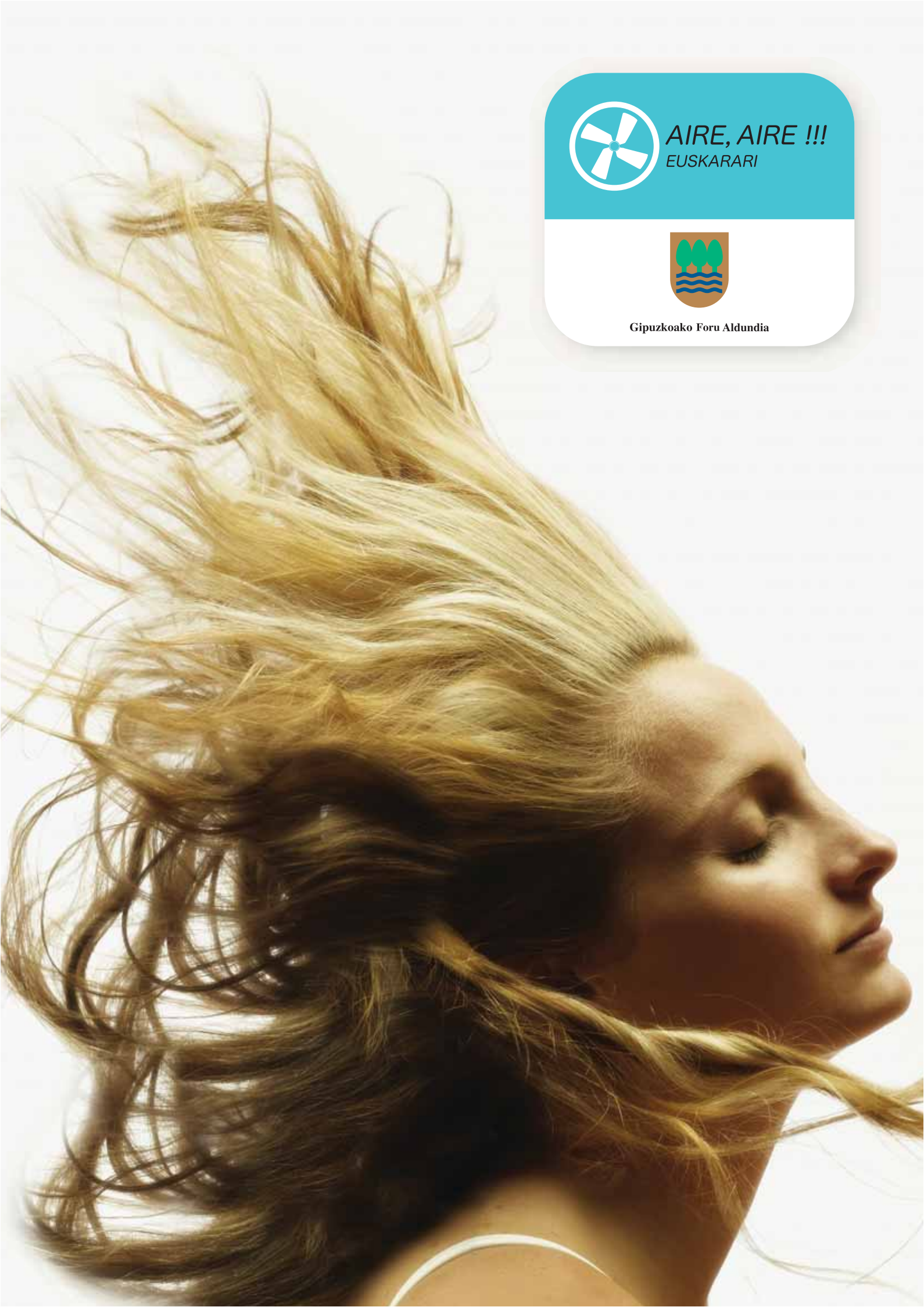
Radio Indautxu 93.5 Fm

**Beste ahots bat
Zure ahotsa**

www.herri-irratia.com

AIRE, AIRE !!!
EUSKARARI

Gipuzkoako Foru Aldundia